

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891. Andra Kammaren. N:o 12.

Lördagen den 7 mars

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 27 och 28 nästlidne februari födda protokoll.

§ 2.

Anmälades och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 9, med förslag till förordning angående ändring i och tillägg till förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

n:o 10, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 10 kap. 1 § rättegångsbalken; samt

n:o 11, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 10 § förordningen om lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875

§ 3.

Efter föredragning af Kongl. Maj:ts på kammarens bord hvilande proposition till Riksdagen angående försäljning till Eslöfs köping af en del af militiebostället ³/₄ mantal Eslöf n:o 13 samt ²/₃ mantal Eslöf n:is 15 och 17 i Vestra Sallerups socken af Malmöhus län, hänvisades densamma till behandling af statsutskottet.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

bevillningsutskottets betänkande n:o 2;

bankoutskottets memorial n:is 3, 4 och 5; samt lagutskottets utlåtanden n:is 14 och 15.

§ 5.

Till behandling företogs bevillningsutskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen.

Utskottet, som fått till sig hänvisade en inom Första Kammaren och femton inom den Andra väckta motioner, innefattande förslag till ändringar i gällande tulltaxa, hade ansett sig böra till särskild behandling företaga dem, som afsåge borttagande af eller nedsättning i senast införda tullsatser å vissa lifsmedel. I berörda afseende hade afgifvits följande motioner, nemligen motionen n:o 13 af herr *J. N. Biesért* inom Första Kammaren samt motionerna n:o 6 af herr *P. A. H. Stjernspetz*, n:o 9 af herr *A. F. Broström*, n:o 10 af herr *J. Bromée*, n:o 49 af herr *W. Walldén m. fl.*, n:o 81 af herr *A. W. Nilson* från Lidköping, n:o 111 af herr *N. Nilsson* i Vrångebol och n:o 125 af herr *J. Johansson* från Stockholm, alla inom Andra Kammaren.

Punkten 1.

Ang. upphäfvande af tullen å potatoes.

I fråga om *tullen å potatoes* hade samtliga ofvanuppräknade motionärer, med undantag af herr Johansson från Stockholm, hemställt, att nu gällande tull å *potatoes*, äfven krossad eller rifven (kronor 0,50 per 100 kilogram), måtte upphävas. Särskildt hemstälde härvid herr Stjernspetz, att, om Riksdagen beslutade tullfrihet för *potatoes*, »beslutet härom måtte snarast möjligt sättas i verkställighet genom underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t».

Utskottet hemstälde emellertid under förevarande punkt, att den i gällande tulltaxa å artikeln *potatoes, äfven krossad eller rifven*, satta tull måtte bibehållas oförändrad.

I en vid punkten fogad reservation deremot hade dessutom af herrar *Herslow*, *A. Andersson* i Intagan, *Arhusiander*, *Collander*, *J. H. G. Fredholm*, *G. Jansson* i Krakerud, *J. Johansson* i Noraskog, *O. B. Olsson* i Maglehult, *S. M. Olsson* i Sörnäs och *N. Persson* i Vadsjö yrkats:

- a) att nu gällande tull å artikeln *potatoes, äfven krossad eller rifven*, måtte borttagas; samt
- b) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ifrågavarande förändring i tulltaxan måtte snarast möjligt blifva tillämpad.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Nilson från Lidköping: I den motion, jag tagit mig friheten afgifva angående ändring i tulltaxan med afseende på vissa lifsmedelstullar, har jag vågat angående potatestullen uttala den sangviniska förhoppningen, att borttagandet af denna tull knappt längre skulle möta något motstånd. Att jag och många med mig häri miss-tagit oss, torde emellertid få anses förlätligt. Ty huru kunde man väl tänka sig, att en tull, hvaraf knappt en enda menniska haft någon egentlig fördel, men otaliga deremot ganska afsevärd olägenhet, längre skulle kunna finna någon försvarare? Många i öfrigt mycket protektionistiskt sinnade jordbrukare från det län, jag tillhör, och med hvilka jag samtalat i tullfrågor, hafva utan undantag förklarat, att de voro högst angelägna att få behålla spanmålstullen, men deremot alls icke brydde sig om potatestullen. Jag anser mig dock skyldig att meddela den upplysningen, att ifrågavarande personer voro endast helt vanliga, hederliga och förståndiga hemmansegare, hvilka sågo saken på sitt praktiska sätt både ur den egna nyttans och ur klokhetens och billighetens synpunkt, men deremot utan tvifvel saknade de högre tullpolitiska vyer, som lära vara nödvändiga för att begripa, att potatestullen står i ett oupplösligt samband med hela det nu rådande tullsystemet. Det torde endast vara Riksdagens tullvänner förunnadt att kunna blicka djupare in i tingen och inse, att om blott ett sådant litet jota som potatestullen skulle borttagas ur tulltaxan, komme hela systemet på samma gång att ramla öfver ända. Deras lösen synes derfor nu lyda: »Vi måste stå på oss och icke släppa efter i en enda punkt». Men jag undrar likväl, om icke de nyss nämnda hemmansegarnes åskådningssätt i sjelfva verket är riktigare, vare sig man betraktar saken från den ekonomiska eller den tullpolitiska sidan. Under vanliga förhållanden bereder dem potatestullen ju ingen nämnvärd ekonomisk fördel. Inträffar det deremot dålig och otillräcklig skörd å potatesen, såsom under det förra året varit fallet, då kan tullen derå för många bland dem blifva känbar nog. Detta skall helt visst snart komma att visa sig, då under de närmaste månaderna jordbrukarne — åtminstone största delen bland dem — komma att behöfva förse sig med sättpotates. Utskottets resonnement, att genom importen förliden höst af 98,000 hektoliter potates landets hela behof af denna vara vore fullkomligt tillgodosedt, till dess ny skörd erhållits, är uppenbarligen alldeles grundfalskt, såsom också af reservanterna blifvit klarligen påvisadt. Att potatespriset alltså skall under den stundande våren och försommaren komma att stiga till en onaturlig höjd, är lätt att förutse. För så väl jordbrukaren som fattigmannen måste det alltså blifva till fördel, om de åtminstone slippa ifrån den prisförhöjning, som tullen medför. Detta om sakens ekonomiska sida.

Politiskt sedt åter, måste det alltid vara klokt att icke slå döförat till för billighetens kraf, helst i ett fall sådant som detta, då

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

ingens — ej ens det nya systemets — intressen kunna sägas derigenom blifva lidande. Hvad potatestullen beträffar, borde det alltså icke kunna blifva fråga om någon strid, utan borde fast hellre så väl frihandlare som tullskyddsvänner broderligen förena sig om densamma upphäfvande.

Under from önskan att så måtte ske, ber jag nu, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt och bifall till motionärernas af reservanterna inom utskottet förordade förslag.

Herr Bergendahl: I motsats till den föregående ärade talaren på skaraborgsbänken kan jag ej vara med om att borttaga tullen å potates. Det är visserligen sant, att i det län jag tillhör denna tull ej spelar någon roll. Men man får väl icke tänka blott på de provinssiella intressena utan äfven på hela landets fördel; och jag vet, att det finnes flera landsdelar, som verkligen hafva behof af denna tull. För min del kan jag icke finna, att några förhållanden hafva inträffat, sedan jag vid 1888 års riksdag både motionerade om och röstade för tullen å potates, hvilka mana mig att nu, emot utskottets hemställan, förena sig med reservanterna i deras yrkande om denna tulls borttagande. Det är visserligen sant, att en ovanligt stor prisstegring egt rum under förlidet år, till följd af den missväxt å potates, som inträffat så väl i vårt land som äfven i de länder, hvilka exportera denna vara. Men hvad för betydelse kan man väl tillägga en så liten tull som 50 öre per 100 kilogram eller ungefär 50 öre på tunnan? I detta hänseende måste jag i likhet med reservanterna säga, att denna tull i allmänhet är fullständigt betydelselös. För så väl konsumenter som producenter torde denna tull af 50 öre per 100 kilogram icke hafva ringaste betydelse, när potatespriset är högt. För konsumenter eger den ej heller någon sådan, då varan står i lågt pris. Men deremot anser jag den vara af ganska stor betydelse för producenten, när potatesen står i mycket lågt pris såsom t. ex. under de näst föregående åren, då priset, under vissa tider på åtskilliga ställen i vårt land, ej varit högre än 2 kronor per tunna. Då tror jag verkligen, att denna lilla tull af 50 öre per 100 kilogram kan för producenten spela en icke så alldeles obetydlig roll.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström: Det är en egendomlig uppställning, som i år blifvit begagnad uti det bevillningsutskottets utlåtande, hvilket här föreligger till behandling. Förut har ju alltid den praxis varit följd, att man *antingen* stält främst i betänkandet den viktigaste artikeln, den som företrädesvis varit egnad för meningsutbyte, *eller* också, der detta ej lämpat sig, följt bokstafsordningen. I föreliggande betänkande har mau ej begagnat sig af någondera principen. Bokstafsordningen har man påtagligen icke följt, då man börjat med artikeln

potates och dernäst stält artikeln fläsk o. s. v. Ej heller kan man säga, att artikeln potates ställts främst på grund af dess stora betydelse med hänseende till tullfrågan, då ju denna tull från begge sidor erkänts vara temligen betydelselös. Jag skall nu icke ingå i någon undersökning eller betraktelse rörande hvad som tilläffventyrs kan hafva varit orsaken till utskottets förfarande i nämnda hänseende. Men jag hoppas, att herr talmannen icke må finna det vara oberättigadt, om jag vid denna första punkt i betänkandet gör några allmänna reflexioner öfver utskottets utlåtande och tullfrågans ställning i allmänhet. Jag föreställer mig, att detta må anses vara så mycket mer berättigadt, som utskottet sjelft i ingressen berört, om ock i största korthet, frågan i dess helhet.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

När man läser utskottets betänkande, möter man ett medgifvande, som kan väcka förvåning, men också på samma gång förtjenar erkännande — jag menar det medgifvandet, att landtbrukets ställning år 1888, när tull pålades på landtbruksartiklar, var ytterst betryckt, så att jordbrukarens anspråk på någon form af statshjelp icke kunde kallas oberättigadt.

Man kan dock beklaga, att ett sådant medgifvande icke gjordes redan då, när tullarne beslötos, utan först nu. Ty gifvet är, att hade ett sådant medgifvande redan då lemnats, så hade förvisso striden mellan frihandlare och protektionister icke fått en sådan akut karakter, som den fått, utan hade då nog kommit att gå väsentligt lugnare, än hvad den nu gjort.

Men efter att hafva gjort detta medgifvande öfvergår utskottet till att säga, att tullarne dock numera äro obehöfliga. Prisen på landtbruksalster hafva stigit icke så obetydligt, och för ty skulle man rätteligen borttaga alla tullar, fastän utskottet nu till att börja med icke velat ifrågasätta detta, utan endast yrkat nedsättning. Utskottet utgår härvid från den uppfattning, som, efter hvad jag tror, gjorde sig gällande i England under den tid man der hade spanmålstullar, den nemligen, att priset på spanmålen skulle fastslås till en viss höjd. Man lade därför på vissa tullsatser, som ökades i samma mån prisen sjönko och minskades i samma mån som de stego. Jag tror dock, att hvad som då kunde låta sig göra, nu är olämpligt, och att det följaktligen icke kan vara tillrädligt att följa detta sedan länge öfvergifna system.

Man får icke heller lemna alldeles ur räkningen, huru förhållandena ställa sig i andra länder. Då måste herrarne alla erkänna, att i flertalet europeiska och äfven utomeuropeiska länder tullskyddet visserligen icke är en öfvergifven ståndpunkt, utan att dessa länder fastmera visa benägenhet att ålägga ytterligare höjda tullar, i stället för att gå den andra vägen och minska dem. Jag tror, att det för vårt land med dess läge vore farligt nog att ensamt gå i spetsen för en rörelse nedåt.

Det argument, som utskottet hufvudsakligen använt för sitt yr-

*Ang. upphäf-
vande af tullen
å potates.
(Forts.)*

kande om nedsättning, är en erinran om, att exporten af spannmål från Amerika väsentligen förminsats, och att följaktligen äfven det tryck förminsats, som för några år sedan verkade så skarpt på spannmålsmarknaden. För att visa att exporten från Amerika minskats, anför utskottet vissa siffror, hvilka genom en tillfällig ödets skickelse kommit att blifva 1,000 gånger för stora hela vägen igenom. Jag tror, att utskottet, om också icke tusenfaldigat, dock rätt mycket öfver-skattat den betydelse, som Amerikas spannmålsexport utöfvar på våra svenska förhållanden. Amerikas export af spannmål består, såsom herrarne hafva sig bekant, hufvudsakligen af hvete och majs; och jag tror icke jag misstar mig, om jag påstår, att den qvantitet hvete, som från Amerika kommer till vårt land, är en försvinnande obetydlighet. Jag tror nemligen icke jag misstager mig deri, att ett ytterst ringa antal laster deraf kommit direkt från Amerika hit, och hvad som om-lastats i England är visserligen icke heller betydligt.

Nej, det är från ett helt annat håll det tryck kommit, som vår spannmålsmarknad mest varit utsatt för. Det är nemligen från Ryssland, och om den delen yttrar utskottet ingenting, och, som jag tror, med fullkomlig rätt. Ty derifrån ha vi visserligen icke anledning att vänta oss mindre export, än vi varit utsatta för. Ryssland har stora arealer, ännu icke fullt uppodlade, stora arealer, som ännu icke ha kommunikationer, och hvilkas alster sålunda icke kunna komma ut i den allmänna marknaden. Men herrarne torde hafva sig väl bekant, hvilka ansträngningar man gör sig i Ryssland för att utvidga både jernvägsnäten och vattenkommunikationerna. Och för hvarje år får Ryssland tillfälle att skicka allt större och större massor spannmål till länder, som ligga i dess närhet.

Det var också en annan omständighet, som i synnerhet bidrog till de låga pris, för hvilka rysk spannmål kunde afyttras, och det var den låga kurs, den ryska rubeln hade. Jag vet naturligtvis, att till följd af den utmärkta finansförvaltningen i Ryssland den ryska rubeln på de sista åren har stigit ganska väsentligt i pris. Men ingen kan vara viss på, att dessa omständigheter skola fortfara, så att man icke inom kort åter skall få motse ett fall å densamma med ty åtföljande prisnedsättning på rysk spannmål.

Men på samma gång utskottet sålunda erkänt, att ställningen förbättrats och sålunda, att tullarne gjort nytta, har det såsom motiv för sitt yrkande om nedsättning i tullarne användt hufvudsakligen trenne argument. För det första har tullens påläggande skadat jordbruket, motverkat dess intensiva utveckling och i stället gjort den extensiv. Det har vidare skadat näringarna, derigenom att de fått arbeta med dyrare produktionskostnader. Och det har slutligen skadat arbetarne, som genom fördyrandet af sina lifsförnödenheter fått svårare existensvilkor.

Hvad då först landtbruket beträffar, tror jag icke, att vi behöfva tala mycket om den saken. Ty vi måste erkänna alla, och det har

erkänts af alla, att landtbruket gått väsentligt framåt under de senaste åren. Jag vågar också, i strid mot hvad utskottets majoritet sagt, påstå, att det äfven gått framåt i intensiv utveckling, och det finna herrarne alldeles klart bekräftadt af de siffror, som blifvit anförda af reservanterna från Första Kammaren. Der visar det sig, att landets utförsel af förädlade landtmannaprodukter tilltagit under dessa tre år samtidigt med att behovet af utländsk spanmål aftagit. Det är för öfrigt gifvet, att icke någon utveckling af ett intensivt jordbruk kan ega rum utan att dertill användes en del kapital, och det är likaledes alldeles gifvet, att man icke kan i längden förtgå med att endast upplåna det behöfliga förlagskapitalet. En sund och naturlig utveckling af jordbruket kan endast i den mån ega rum, som detta genom sin egen afkastning bereder sig medel till sin utveckling. Jag påstår, att jordbrukets utveckling under de sista åren gått i denna riktning, och det vore önskligt att detta finge fortfara äfven framgent och i ännu högre grad.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Man har påstått, att tullarne skadade industrien, derigenom att densamma fått vidkännas ökade produktionskostnader. Om så verkligen är förhållandet, så skulle dessa ökade produktionskostnader bestå deri, att man fått betala högre arbetslöner; men i så fall kan det ju icke sägas annat än att arbetarnes ställning derigenom blifvit förbättrad. Dessutom, när utskottet erkänner att industrien haft nytta af den ökade köpförmåga, som största delen af landets jordbrukare erhållit, så är det alldeles gifvet, att industrien icke haft skada, utan tvärt om nytta af tullarne.

Vidare frågar jag: hvad betyder det om vi skulle sänka priset på landtbruksalster? Jo, naturligtvis att antingen måste landbrukaren minska det grundkapital, hvarmed han arbetar, d. v. s. jordvärdet måste gå ner, eller också måste priset på arbetskrafter sättas ner. Ty på annat sätt är det icke möjligt att få någon billigare produktion.

Hvad nu angår nedsättningen af sjelfva jordvärdet, så kan en sådan endast ega rum derigenom, att jorden från de nuvarande egarne för lägre pris öfvergår i andras händer; men alla borde vi kunna vara ense derom, att detta icke vore något eftersträfvansvärdt. Ty hela landets ekonomiska ställning hvilar ju på jordvärdet; i alla privatbanker ligga in-teckningar i jordegendom såsom grundfondshypotek och spela der en vigtig rol, och det är således icke någon ringa sak, om detta värde allt för hastigt skulle rubbas. En penningkris kan hafva en skäligen lätt öfvergång; men värre är det, om det uppstår en industriel kris, och allra svårast till sina verkningar är en fastighetskris; i ett land, sådant som Sverige, med dess icke synnerligen starka finansiella ställning, vore det lyckligt, om sådana kriser kunde undvikas.

Det andra sättet för att minska priset på landtmannaprodukter skulle bestå deri, att man satte ner sjelfva arbetsprisen. Jag hemställer dock till herrarne sjelfva och särskildt till dem, som intressera

Ang. upphjäf-
vande af tullen
å potates.
(Forts.)

sig för arbetarnes bästa, om det är skäl att slå in på den banan, och om icke landtbruksarbetarens ställning gent emot öfriga arbetare snarare är sämre och alltså tarfvade att upphjelpas. När man talar om att jordbruksproduktionen måste höjas för att derigenom bereda större prisbillighet för industriarbetarne, så begår man en orättvisa mot jordbruket och jordbruksarbetarne, enär ju äfven jordbruket är en industri. Men jordbruket kan lika litet som någon annan industri undvara en lönande afsättning. Det är alldeles gifvet att den marknad, som ligger nära, är den bästa; och då man betänker, huru som jordbruksidkarne hafva ett jemförelsevis öfvervägande antal munnar att försörja, så är man lika berättigad som förpligtad att tillse, det icke jordbrukarnes ställning blir förtryckt, utan att den i stället må uppblomstra. Nu har utskottet sagt: om man också skulle antaga att öfriga näringsidkare, som lidit af spanmålstullarne, skola kunna skaffa sig ersättning genom ökade tullar å deras tillverkningar, så inträffar detta dock icke, när det gäller exportnäringarne, särskildt trävaruindustrien, som enligt utskottets förmenande skulle vara fullkomligt oskyddad. För min del är jag icke ense med utskottet deri. Tvärt om vill jag påstå, att trävaruindustrien har åtnjutit och åtnjuter stora fördelar och kanske större skydd än någon annan industri. Jag ber härvid att få återföra i herrarnes minne, att alla de traktater, som vi ingått med främmande länder, hafva hufvudsakligen afsett att bereda afsättning för trävaruindustriens alster, och detta på andra näringars bekostnad. Vi må icke heller förglömma, att man för trävaruindustriens skull tillskapat en särskild kassa med af staten lemnad 3 millioner kronors grundfond. Man kan må hända invända, att staten gjort detsamma äfven för andra näringar, enkannerligen jordbruksnäringen, genom hypoteksbanken. Det är dock att märka, att denna icke är afsedd för liknande ändamål, som först nämnda fond, hvilken bildats i syfte att bereda sågverksegarne tillfälle att få belåna sina lager. Om någon deremot svarande åtgärd skulle vidtagas för jordbrukets upphjelpande, så skulle den bestå deri, att man beredde jordbrukaren tillfälle att i vissa för ändamålet inrättade kassor få belåna sina alster, så att han kunde afvakta det lämpligaste tillfället för deras afsättning. Dessutom må man komma i håg, att trävaruindustrien arbetar i sådan skala, att äfven det allra minsta uppsving i trävarumarknaden medför betydande verkningar. Så t. ex. medförde stegringen år 1889 en förhöjning af 15 millioner kronor för Sveriges hela trävaruexport, deraf 13 millioner belöpte sig på Norrland.

Man har slutligen talat om arbetarne, att deras ställning blifvit så betungad genom Riksdagens senaste åtgärd att lägga tull på lifsmedel. Jag frågar emellertid, om icke tillfälle till arbetsförtjenst för dem nu är större än år 1887? Jag vill påstå, att deras ställning väsentligen förbättrats; ty, om också prisen på lifsmedel hafva stigit, så har dock å andra sidan på samma gång det blifvit lättare att erhålla ett mera lönande arbete. Det vigtigaste för en arbetare är, att

han har en jemn och god tillgång på arbete; och att tillfälle att erhålla arbete och att få bättre betaldt därför har ökats, det är odisputabelt, ehuru jag erkänner att det utan tvifvel vore bättre om, på samma gång arbetarne hade denna förnån, de olägenheter, som lifsmedelstullarne medföra, vore borta. Förhållandet är dock, att sådant ej låter sig göra, ty det finnes en viss solidaritet mellan olika näringar, den ena kan icke blomstra, under det en annan befinner sig i betryck, i synnerhet när den senare är den, som sysselsätter de flesta armarna. För öfrigt ber jag få fästa uppmärksamheten på, att många samverkande faktorer bestämma arbetarens vilkor, ej endast billiga lifsmedel eller tullar eller tullfrihet. Amerika t. ex., med den allra skarpaste protektionism, har höga arbetslöner; England har höga arbetspris och frihandel; Frankrike: höga arbetspris med sträng protektionism; Belgien: de eländigaste arbetspris jemte frihandel! Det är således andra faktorer och ej uteslutande tullsystemen, som bestämma dessa förhållanden.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

För min del hade jag hoppats, att man i år kunnat få lemna tullfrågorna å sido. Det är nemligen alldeles gifvet att det förändrade tullsystem, som år 1888 infördes, icke kan nu, efter endast tre års erfarenhet, till sina verkningar fullkomligt bedömas, utan man borde åtminstone ännu någon tid låta detta system oförändradt verka. Jag minnes väl, att motståndarne till 1888 års tullförändring då öppet förklarade, att de, huru mycket de än ogillade hvad som skett, dock ej ville vara med om tullarnes snara borttagande. Jag minnes dock från sistlidne sommars valstrider, att frihandlarne flerstädes förklarade, att tullfrågan ej borde få vara bestämmande, då tullarnes upphäfvande redan nu ej kunde sättas i fråga, innan man varit i tillfälle att se deras verkningar. Det är på denna ståndpunkt jag ställer mig, när jag nu yrkar bifall till utskottets förslag. Särskildt med afseende på den nu föredragna punkten vill jag nämna ytterligare ett par skäl. Under sistlidne höst var jag i tillfälle att bevittna, huru som prisskillnaden på potates, som med ångbåtar fördes till Stockholm, mellan några få dagar varierade med 1 till 3 kronor per tunna. Det är temligen gifvet, att vid en sådan prisdifferens är den lilla tullsatsen icke af synnerlig betydelse. Slutligen vill jag äfven anföra det skälet för mitt yrkande, att jag icke vill att man skall säga till den protektionistiske riksdagsmannen, att han varit med om att sätta ned tullarne nu, när våra jordbrukare behöfva köpa utsädespotates. Detta argument vill jag icke få framställt mot protektionisterna.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Med herr Boström förenade sig herrar *Peterson* i Hasselstad, *Sjöberg*, *Mallmin* och *E. G. Fredholm* i Saleby.

Herr *Herslow* yttrade: Den siste talaren gjorde en anmärkning mot den ordning, som utskottet hade följt i sitt betänkande beträffande

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

olika artiklar. Han fann anledningen till denna ordning något mystisk. Anledningen är dock i tydliga ordalag uttryckt i betänkandet. Inom utskottet företogos först de artiklar, angående hvilka de flesta motionerna förelågo, och som derjemte ansågos vara af den art, att de skulle lika väl kunna accepteras af det ena som af det andra systemets anhängare, därför att de icke egde systematiskt sammanhang med tullskyddssystemet. Först längre fram kommo vi till punkter, som alla klart insågo skulle föranleda en verklig debatt. Redan i utskottet funno vi dock snart, att äfven i de mera betydelselösa punkterna försöken till enighet ej skulle lyckas. Utskottet var emellerid enigt om att upptaga de olika punkterna i den ordning, som i betänkandet är följd. Och först då betänkandet var uppsatt och höll på att justeras, uttalades från Första Kammarens ledamöter i utskottet önskan att frågan om spanmålstullarne måtte sättas först. Men utom ofvan angifna skäl, syntes mig för behandlingen af betänkandet i kamrarne den af utskottet beslutade uppställningen ännu ur en annan synpunkt fördelaktig. Jag tänkte, att man derigenom skulle fortare komma in på den rent sakliga behandlingen. Jag trodde, att allmänna haranger om landets tillstånd, om hypoteksskuldssättning och lagsökningar och emigration skulle få en mager utgångspunkt, om man började med 50-öres tullen på potates, och att man därför skulle i början åtminstone taga hvar sak i och för sig till behandling utan något sammanhang med »systemet», som ju sedan kunde bringas på tal, när spanmålstullarne kommo under debatt.

Beträffande detta system tycker jag för öfrigt — och jag har hört flere upprigtiga vänner till systemet dela denna min uppfattning — att man 1888, när byggnaden uppfördes, kanske i sin ifver kom att i arkitektoniskt afseende något öfverlasta densamma. Der kom då med en hel hop obehöfliga utväxter, som jag tror icke hafva någon annan betydelse än att vara tomma dekorationer, men i hvilka en och annan mindre sakkunnig och mindre förståndig medlem af partiet förgapat sig. De skarpare kännarne bland systemets egna män, som varit med om byggnadens uppförande, anse deremot nu, att de snarare skada än gagna byggnadsstilens renhet. Till dessa artiklar räknar jag artikeln potates, och jag tror icke, att någon inom kammaren skall kunna säga, att under debatten i dag gifvits något vägande skäl för att behålla denna tullsats. Man har visserligen sagt, att den ingenting betyder, och frågat: hvarför skall man då taga bort den? Men å andra sidan kan man med lika stort skäl säga: hvarför skall man hafva denna tullsats kvar, när den ingenting betyder? Dessutom förhåller det sig så, att ögonblick kunna inträffa, då den betyder icke så litet, och då den är till verklig skada, ja, då denna tullsats kännes som en verklig kränkning både af konsumenternas och producenterernas intressen. De sistnämnde få då, för att kunna producera landets ings ärn oundgängligaste ämne, underkasta sig en extra skatt. Den siste ärade talaren tyckte, att man borde känna en fosterländsk tillfreds-

ställelse öfver att få betala den potatis, man behöfde för sättningen, litet dyrare och sålunda få visa, huru oegennyttig man är. Men detta är en patriotism, som jag icke kan begripa. För att få bibehålla en tull, som i allmänhet ingenting betyder, skall man finna sig i, att, *då* den betyder något, alla, som af den samma påverkas, både konsumenter och producenter, skola utstå känbara olägenheter. Jag kan icke finna, att detta är en offervillighet för *fosterlandet*, det är en offervillighet för *systemet*. Jag har icke denna grund att bibehålla potates-tullen, och då jag icke hört, att den i vanliga fall har ringaste verkan, samt vet, att i de ögonblick, då den visar sig effektiv, den betyder fullkomligt onödiga obehag både för producenter och konsumenter, så hemställer jag, om vi icke kunde vara öfverens om att borttaga denna tull, oberoende af den ställning, som vi komma att intaga till spanmålstullen.

*Ang. upphäf-
vande af tullen
å potates.
(Forts.)*

Herr Petersson i Runtorp: Det är visserligen icke mycket lönt att yttra sig i denna fråga, men jag ber dock att få säga några ord med anledning af den förste talarens yttrande. Han började med att påstå, att man icke har någon nytta alls af potatestullen, hvarför den borde borttagas, så att man sluppe vidare strider om densamma. Jag tror också, att det blefve onödigt att strida om denna tull, om man toge hänsyn till hvad rättvisa och billighet fordra. Han sade, att det vore rättvist och billigt, om man borttog denna tull. Jag vänder om den satsen och säger, att det är rättvist och billigt, att den kvarstår, och jag skall försöka att gifva skäl för detta mitt påstående. Det har blifvit sagdt, att de flesta jordbrukare icke behöfva denna tull. Ja, det beror på hvilka man menar med jordbrukare. Nog finnes det sådana, hvilkas jordbruk kan existera utan potatesodling, men det är å andra sidan ofantligt många, som just behöfva denna näring, ty den, som har någorlunda kännedom om den svenska jordens beskaffenhet, vet, att den till stor del är grusbunden, och en sådan lämpar sig bättre för odling af råg och potates. Och då frågas: finnes det något skäl till, att dessa små jordbrukare ej skola få skydd lika väl som de andra, då det ju fins tullar på jordbrukets öfriga alster? För min del tycker jag, att dessa bäst behöfva att skyddas, emedan de äro hänvisade till de magraste trakterna. De jordbrukare, som hafva bördig jord och der odla hvete, råg och möjligen sockerbeter, kunna möjligen reda sig utan potatestullar, men dessa små jordbrukare kunna ej undvara sådana. Är det då rätt och billigt att beröfva dessa deras tullskydd, som de så väl behöfva? Jag kan icke finna annat, än att den frågan måste besvaras med nej. Dessa jordbrukare, som inneha den magraste jorden, behöfva framför alla andra skydd.

Man kommer då med slagordet, att tullen skulle fördyra födan för de fattiga. Men jag ber att få säga, att finnes det några fattiga i vårt land, så är det väl de som odla potates. De komma sanner-

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

ligen icke och fordra 8 timmars arbetsdag, utan de få arbeta från det solen går upp tills den går ned och få nöja sig med ganska ringa betalning, så dålig, att de som klandra potatestullen, knappast skulle vara hågade att, om de finge potatisen till skänks, plocka upp den och bära den i skyl och källare. Jag förstår verkligen icke, hvarför man skall vara nog blind att fordra, att just de fattige skola bestå denna produkt billigare än hvad den i allmänhet gäller i världsmarknaden med nuvarande skydd. Om det nu vore så, att de som odlade potates vore förmögna personer, som hade god råd och skördade mycket penningar på sin potatesodling, så skulle jag icke säga så mycket om yrkandet att borttaga denna tull. Men så är ju alldeles icke förhållandet. Jag tycker också, att herrarne verkligen bort underlåta att, såsom beklagligtvis skett, använda lifsmedelstullarne såsom ett agitationsmedel för att upphetsa rikets invånare mot hvarandra. Mig förefaller detta vara ett ovärdigt handlingssätt. Ty kan någon visa mig, att dessa tullar äro en orättvis sak, så skall jag vara den förste att rösta för deras afskaffande. Men detta kan man icke med skäl bevisa. Ty hvarför skall jordbrukaren vara den ende, som icke är skyddad? Är det i det stora hela annat än att vilja hafva jordbrukarne till slafvar, då man säger, att de böra sälja till billigare pris, än andra? Hvilken vill väl göra sitt arbete för billigare pris än att de få ersättning för det nedlagda arbetet? Men detta hafva dock jordbrukarne fått göra under en lång tid. Deras olyckliga ekonomiska ställning framgår också tydligt af de skulder, som de ådragit sig under de senaste åren. Hvad kan väl ett land vinna på att förderfva en så vigtig näring som jordbruket? Huru mycket man än talar om andra näringar, så är dock jordbruket vårt lands modernäring.

Och är det icke ömkligt att se, att de, som nyss gått ut ur stugan på landet och flyttat in i en stad, när de få höra talas om socialism och frihandel genast glömma, att de utgått från landet och blifva fiendtliga mot dess intressen? Och är då icke frihandelsagitationen ett arbete för att uppväcka oenighet mellan föräldrar och barn och upphetsa den ena mot den andra? Jag tycker, att det är upprörande att man skall gå till väga på det sättet.

Emigrationen har blifvit nämnd. Tro då icke herrarne, att den till stor del är beroende på, att icke jordbrukets produkter hafva det pris, att arbetskostnaderna blifva ersatta? För min del är jag öfvertygad, att emigrationen till stor del härleder sig derifrån. Jag tror, att landet skulle blifva mera lyckligt, om man stälde så till, att hvar och en, som arbetar, har sin ordentliga bergning. Det svenska jordbruket är dock så viktigt, att det icke kan utan skada för landet i dess helhet dödas. Jordbrukarne hafva en sådan handtering, att det lilla kapital, som de ärft eller förvärfvt, är nedlagdt i den lilla jordtorfva de hafva, och de få lof att på den odla hvad som der kan växa. Måste de icke då hafva så pass mycket betaldt, att de kunna

ordentligt lefva på sin näring? Detta gäller nu icke allenast potates-tullen, utan jordbrukstullarne i allmänhet.

Hvad särskildt potatestullen angår, så tror jag, att herrarne här, liksom i afseende å öfriga jordbrukstullar, göra en stor missträkning, om herrarne tro, att prisen blifva billigare genom tullens borttagande. Nej, här som annars är det tillgång och efterfrågan, som bestämmer prisen. Och genom tullen kan man komma derhän, att potates kan odlas i större utsträckning inom riket, och då komma prisen att reglera sig af sig sjelfva. Om vi hade tullar, som vore öfverdrifna, skulle jag ingenting säga, om man ville sänka dem, men detta är ju icke fallet med vare sig potatestullen eller öfriga jordbrukstullar, utan de äro mycket lägre än motsvarande tullar i andra länder. Så mycket kännedom har jag om landbruksförhållanden, att jag vet, att de pris, som nu gälla å landtmannaprodukter, icke äro för höga. Jordbrukaren har i alla fall, om man tar hänsyn till det arbete, som han nedlagt på sina produkter, mindre betaldt för sitt arbete, än idkare af andra näringar.

Jag vill emellertid icke längre upptaga kammarens tid, utan vill endast till sist uttala som min öfvertygelse, att herrarne göra klokast både för sig sjelfva och sin sak och fäderneslandet, om vi fredas för förändringar i tulltaxan. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Bexell* och *Kumlin*.

Herr Herslow: De ärade talare, som uppträdt för »systemets» försvar äfven i fråga om potatestull, hafva varit så ifriga och försedda med så mycken ammunition, att deras gevär gått af, långt innan någon ännu rört vid systemet. Men till och med jag skall vara med om denna tull, om det kan bevisas, att den verkligen ingår i skyddstullsystemet. Men jag anser, att den står så fullkomligt utanför detsamma, att vi icke alls behöfva diskutera principerna för spanmålstullar i allmänhet vid afgörandet af denna särskilda tullsats.

Hvad är det vi s. k. frihandlare vilja? Jo, vi vilja icke hafva skyddstull, åtminstone icke mer än förut. Hvad är det herrarne vilja? I viljen hafva skyddstullar! Hvad menas då med skyddstull? Rimligtvis en sådan tull, som skyddar någon näring eller några individer. Men denna potatestull skyddar ingen näring, ingen individ. Om man kastar en blick på siffrorna i utskottets betänkande, finner man att landets årliga medelproduktion utgör öfver 19 millioner hektoliter samt att under år 1887 infördes 39,983 hl. och 1884 — 244,290 hl. Detta är införselns minimum och maximum. Införseln håller sig sålunda mellan $\frac{1}{5}$ och $1\frac{1}{5}$ procent af landets egen potatesskörd. (I reservationen står — i parentes sagdt — visserligen $\frac{2}{5}$ procent, men detta är ett tryckfel, liksom det hvilket herr Boström i förmiddags anmärkte. Å det sistnämnda har ju rättelse också genast gjorts genom ett sär-

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Ang. upphjuf-
vande af tullen
å potatoes.
(Forts.)

skildt blad, hvadan detta tryckfel näppeligen egnar sig till argument.) Men en tull på så liten import, att den ej motsvarar mer än $\frac{1}{5}$ — $1\frac{1}{5}$ procent af landets egen potatesskörd, kan väl icke i ringaste mån »skydda» denna produktion.

Här hafva framstälts åtskilliga anmärkningar mot motiveringen beträffande spanmålstullen. Dessa anmärkningar skall jag söka bemöta, då vi komma till spanmålstullen; men jag vet icke hvarför man inlåter sig derpå nu, då det är fråga endast om potatetstullen.

Den siste talaren, som kraftigt försvarade potatistullen, anförde ej ett enda skäl, hvarför potatetstullen skulle behållas, men han anförde åtskilligt för spanmålstullens fortvaro. Han sade, att den mindre jordbrukaren borde hafva skydd. Ja, kan han visa, att potatetstullen under vanliga år skaffar de mindre jordbrukarne ett enda öres högre inkomst, skall jag vara med om, icke att afskaffa, utan att höja denna tull. Men detta är i vanliga fall absolut omöjligt. Potates är en vara, hvaraf landet i normala år producerar allt hvad vi behöfva, och den kan icke fördyras förr än ett år kommer, då alla människor behöfva köpa den, därför att ingen tillgång på varan finnes inom landet. Då kan potatisen stiga till dubbla beloppet af hvad den annars kostar. Naturligtvis söker man äfven då att först och främst tillgodogöra sig hvad som af denna vara finnes inom landet, innan man tager utifrån en på en gång så tung och så skrymmande vara, kostar på den ångbåtsfrakt och betalar dyra transporter långa sträckor inom landet. Men vid dylik i följd af missväxt bristande tillgång inomlands, då verkar denna tull och fördyrar varan alltid med minst 50 öre per 100 kg. Tullen har sålunda till följd, att under de år, vi behöfva köpa potates utifrån, både konsumenten och producenten, hvilka då begge äro köpare, få betala mera. Då deremot potatispriset hos oss är medelhögt, och ännu mera då det är lågt, kommer icke en tunna potates att importeras, och då verka 50 öres eller 100 kronors tull precis lika litet. Det är dylika toktullar, vi borde, synes det mig, vara ense om att taga bort, antingen vi äro vänner af skyddstullar eller finanstillar.

Jag yrkar fortfarande bifall till reservationen.

Herr vice talmannen Danielson: Jag begärde ordet med anledning af den siste talarens yttrande, att, om man kunde visa att potatetstullen varit till nytta för de mindre jordbrukarne, ville han gerna vara med om att bibehålla densamma. Jag tillhör en ort, der man i ganska betydlig mängd odlar potates, och, såsom herrarne hafva sig väl bekant, ligga i synnerhet om vårarne, såväl i Stockholm som i nästan hvarje stad på östra kusten hitom Öland, Ölandsskutor, som äro lastade med potates. Jag vill nu återföra i herrarnes minne orsaken, hvarför denna lilla tullsats tillkommit. Såsom vi veta var år 1887 och föregående år god potatesskörd. De smärre jordegarna på Öland gjorde som vanligt, sammanförde sina förråd af potates på dessa små skutor, som

seglade utåt kuststäderna, ja någon gång ända upp till Sundsvall, och utbjödo sin vara till salu. Men hur var det då? Jo, potatesen stod ytterst lågt i pris, ja å många platser till endast 2 kronor tunnan, därför att från utlandet, och i synnerhet Tyskland, hit ankommo stora quantiteter af denna vara, och vi sjelfva kunde icke sälja annat än till underpris. Det är nemligen att märka, att potatesen måste användas eller säljas till hvad pris som helst, när den icke kan förvaras eller är användbar, då ny skörd är att tillgå. Man ansåg därför vid denna tid, att de smärre jordbrukarne och de, hvilkas jord hufvudsakligen lämpade sig för odlande af potates, borde hafva något skydd mot utländsk konkurrens och att utländingen begagnade vår marknad lika fritt som vi, och därför kom till stånd en tullsats af 50 öre för 100 kg. Derigenom trodde man sig åtminstone i någon mån betrygga vår inhemska marknad, hvilket var hufvudsaken. Dylika tider kunna komma igen, och att vi nu fått en sämre skörd af potates och deraf högre pris, torde få anses som en tillfällighet.

Man kan sålunda icke säga, såsom en talare, att ingen menniska haft nytta af denna tull. Huru denna tull verkar på vår marknad, beror för öfrigt också på huru potatesskörden utfaller i våra grannländer. Att det äfven i dessa länder i fjol blef en dålig potatesskörd, det kunna vi ej hjälpa, det får man tåla sig vid, men afskaffar man denna lilla tull, så kommer det den rike, icke den fattige till godo. Ty då Tyskland kan, som vi känna, förr producera ny potates än vi här i Sverige, kommer den rike, som äter den nya och färska potatesen, att få på våren och försommaren denna present af 50 öre per 100 kg., men den fattige får nog äta den gamla potatesen tills ny skörd här i landet kommer. Det kan ju icke visas, att utlandet har så stor tillgång på potates, att det kan exportera deraf, och då är det väl icke till någon nytta att taga bort denna tull. En mängd smärre jordbrukare kunna icke, som jag nämnt, hufvudsakligen odla annat än potates, och denna måste de föra i marknaden inom några månader, om priset är aldrig så lågt.

Jag tror alltså, att denna tull hör till systemet i sin helhet; vill man skydda jordbruket, så bör man göra det äfven i detta afseende. Herr ordföranden i bevillningsutskottet bör tänka på denna sak, och, om han så gör, då tror jag, att han med sitt goda förstånd också skall inse, att de små jordbrukarne i detta fall böra komma i åtnjutande af detta ringa skydd. Jag tror för öfrigt icke, att det i år kommer att blifva någon brist på potates, ty det är gifvet att, då prisen äro något högre, söker man spara så mycket som möjligt, för att få sälja något mera deraf. Äro deremot prisen låga, gifver man mera potates åt kreaturen, och blott en del af skörden kommer sålunda ut i marknaden. Som vi också af betänkandet se, anses att tillgång nu finnes för behofvets fyllande.

Reservanterna hafva visserligen velat framhålla, att det vore jordbrukarne, som kanske behöfde köpa potates till utsäde. Detta tror

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Ang. upphöf-
vande af tullen
å potatoes.
(Forts.)

jag dock att de icke behöft bekymra sig för, ty äfven om potates-skörden blifvit något knappare, ser nog en omtänksam jordbrukare till, att han har hvad han behöfver för utsäde. Men skulle mot förmodan äfven jordbrukaren behöfva köpa potates från utlandet för eget behof, så kan ju ingen hjelpa att äfven han drabbas af tullen såsom folk i öfrigt.

Jag tror för öfrigt icke, att hela höjningen af potatespriset, som åstadkommit denna agitation, får tillskrifvas den knappa skörden, utan det är de s. k. mellanhänderna, hvilka i städerna vid mindre köp drifvit upp priset. I min hemort har potatesen stått högst till 5 à 6 kronor gammal tunna, och detta kan icke påstås vara något högt pris för god vara, men mellanhänderna hafva, som jag nämnde, jagat upp priset, och derigenom har man trott att tullen borde borttagas; men huru ringa är den mot den handelsvinst, som återförsäljare betinga! Jag kan alltså icke finna något skäl för att borttaga denna tull, allra minst vid tanken på dessa små jordbrukare, som få flitigt träla och mer än väl behöfva dessa 50 öres förhöjning. Borttages tullen, blir såsom sagdt följdén endast den, att de förmögnare få den färskva potatesen så mycket billigare, ty det är i synnerhet sådan vara, som snart kommer att importeras.

Jag vill nu icke inlåta mig öfver betänkandet i öfrigt, utan endast hålla mig till föreliggande punkt. Det kan hända, att jag får anledning yttra mig sedermera vid de öfriga punkterna, då de förekomma. Beträffande denna första punkt ber jag nu att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herrar *Petersson* i Dänningelanda och *Andersson* i Löfhult in-
stämde häruti.

Herr *Herslow*: Den siste talaren målade en strandbild, som visade oss, huru de små Ölandssniporna gledo in på Stockholms ström och der mötte väldiga tyska fartyg, lastade med orimliga qvantiteter potates. Jag skulle önskat, att han signerat sin tafla och dervid, som vanligt, antecknat det år, då han upptog denna bild ur verkligheten. Ty jag letar förgäfvés i de statistiska tabellerna efter hvilket år det kunde vara, som dessa »orimliga qvantiteter tysk potates» infördes i Sverige. Om, såsom den ärade talaren uppgaf, priset på potates gått ned ända till två kronor per tunna, kunna herrarne väl icke tro, att detta föranledts af import af tysk potates. Om priset här gäller omkring två kronor per tunna, huru många är det väl som i utlandet falla på den idén att der uppköpa potates, transportera den på jernväg till en hamnplats, befrakta fartyg för potatesens vidare forslande, erlægga lastnings- och lossningskostnader, betala hamnpenningar i den främmande hamnen och i den svenska, allt för att här få det sköna priset af två kronor per tunna. När priset är så lågt, är orsaken dertill, att vi här i landet fått en rik skörd, och derjemte den att man

ej kan förvara denna vara från ett år till det andra och icke heller med fördel kan sända den från vårt land till ett annat, oaktadt priset på densamma i allmänhet ställer sig högre utomlands än hos oss. Jag tror därför icke, att denna tull gagnar ens öländingarne. Men i allt fall, när jag sade att jag ville vara med om denna tull, om den i vanliga år kunde visas vara till fördel för de mindre jordbrukarne, så menade jag de små jordbrukarne inom landet i dess helhet och icke blott öländingar. För öländingarne särskildt är jag just ej benägen att pålägga landet några särskilda uppoffringar, ty de ha de sista åren redan i åtskilliga riksdagsbeslut behandlats såsom den mest gynnade nation. Jag kan dock i alla fall knappast tro, att Ölands intressen kunna vara så olika t. ex. Blekinges. De, som skulle hafva fördel af potatestullen, skulle väl vara de trakter af landet, som hufvudsakligen odla potatis. Men från den mest potatesodlande del af vårt land, nemligen Blekinge, har ingått en begäran till Kongl. Maj:t att få bort denna tull. Och jag är af det kungliga svaret ingalunda öfvertygad om att man icke fortfarande der hyser samma önskan eller att man icke är i behof af att vid första öppet vatten dit importera potates. Ty potates tager man icke in långt i förväg och gömmer den ej på egen risk i sin källare, utan man köper den när man behöfver den. Och jag har från två olika håll hört uppgifvas, att man till våren i år väntar en betydande potatesimport. Kan det väl under sådana förhållanden vara lämpligt att, om regeringen lika väl som hvar och en annan inser, att denna tull ej är af ringaste gagn, sätta regeringen i den position i fråga om tullens vara eller icke vara, att regeringen känner sig starkt uppfordrad att handla i strid med Riksdagens nyss uttalade önskan och borttaga denna tull. Denna tull bör afskaffas — klokhet och billighet bjuda det, och då är det väl bättre att Riksdagen tager bort tullen, än att regeringen sättes i förlägenhet i fråga om dess borttagande eller bibehållande.

Jag ber att redan nu få nämna, att, för den händelse att beslutet utfaller i enlighet med reservanternas yrkande i mom. 1, jag kommer att derefter hos herr talmannen anhålla om bifall äfven till mom. 2 i samma punkt af reservationen.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Jag har begärt ordet med anledning af den siste talarens yttrande derom, att från Blekinge inkommit till regeringen en petition om potatestullens upphäfvande. Potateskörden i Blekinge var väl under förlidet år likasom på andra ställen i landet klen och dålig, men den var dock icke sämre, än att potates derifrån kunde sändas till Stockholm och att ändock funnits tillräckligt kvar för ortens behof, *oaktadt en stor del användts vid ortens brännerier och stärkelsefabriker*. För närvarande är också priset i fallande, så att potatesen i Blekinge för närvarande vid brännerierna ej står till högre pris än 2 kronor 25 öre per hektoliter. Den aflättna petitionen var underskrifven mestadels af stadsbor, och icke en enda

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

jordbrukare eller potatesodlare deltog i densamma. Och jag anser för min del att det icke finnes skäl att besluta upphäfvande af potates-tullen på grund af den dåliga potatesskörden i Blekinge.

Herr Svensson från Karlskrona: Den andre talaren i ordningen framhöll, att potatetestullens borttagande eller icke vore betydelselöst för såväl producenter som konsumenter. Jag är lika med reservanterna inom utskottet af den åsigt, att denna tull väl icke är af stor betydelse men att den dock, när potatesprisen äro höga, kan verka till ganska stor skada för konsumenterna. Under förliden höst stod potatesen på Karlskrona torg till 6 kronor å 7 kronor 20 öre per hektoliter, och detta pris är så högt, att jag tror att det utgjorde ett skäl att borttaga denna tull. De skäl, som anfördes af regeringen för att ej bifalla den ingifna petitionen om tullens upphäfvande, voro enligt mitt förmenande ganska klena. Jag tror då, att regeringen hellre kunnat säga, att 61 § regeringsformen hindrade regeringen att bifalla petitionen. Men då regeringen icke ville säga detta, var det naturligt att regeringen skulle söka upp sådana skäl, som möjligen eljest kunde tala. Ett af de skäl, som, särskildt inom Blekinge, kraftigt talar för tullens afskaffande är det, att skärgårdsbefolkningen inom Blekinge har för sed att sjelfva föra sin sill äfven till Tyskland och der sälja den, och de hafva då der kunnat återinköpa potates billigare än i Sverige, men det kunna de numera icke. Då denna tull emellertid icke har någon inverkan på prisen, när de äro normala, vare sig för producenter eller konsumenter, men deremot, då prisen äro höga, verkar till stor skada för konsumenterna och särskildt den arbetande befolkningen, hvarför skall man väl då bibehålla denna tull?

Jag ber att få yrka afslag å utskottets betänkande och bifall till reservationen.

Herr Redelius: Jag ber att få lemna en upplysning i denna fråga. Såsom väl bekant torde vara, blir potatesskörden i Tyskland förr färdig att föras i marknaden än den svenska skörden. Åtminstone känner jag med visshet att beträffande den trakt, som jag tillhör, nemligen norra Kalmar län, skörden der blifver färdig 2 å 3 veckor senare än den tyska. Följden häraf är den, att tysk potates kunnat säljas i hamnarne vid Vestervik och Gamleby en eller annan vecka före den svenska. De, som i dessa städer eller stadslignande samhällen behöfva köpa potates, hafva då försett sig med sina behof, och när landets egna jordbrukare kunna bjuda ut sin potates, äro behofven redan fyllda och de hafva saknat afsättning för sin inhemska potates. Det har inträffat, och jag kan styrka det, att prisen gått ned ända till 1 krona 50 öre per tunna, utan att det ändock lyckats att vinna afsättning för varan. Detta menar jag vara en omständighet, som väl icke synes i tullrapporterna eller haft någon inverkan på andra ställen än der detsamma inträffat eller förmått höja eller sänka

potatesprisen i allmänhet, men som dock hindrat afsättningen af landets egna produkter. Och detta är väl en faktor, som bör tagas med i räkningen, att man inom landet bör bereda tillfälle till afsättning af landets egna produkter.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Detta gör, att äfven jag vill vara med om att bibehålla denna tull, och jag anhåller därför om bifall till utskottets hemställan.

Herr Nordin: Det har här blifvit betonadt, både i utskottets betänkande och af flere talare här i kammaren, att potatestullen vore så synnerligen liten, att den vore alldeles betydelslös. Det är emot denna del af utskottets betänkande och de talare, som framhöllo detta, som jag vill opponera mig. Ty det är af fackmän ådagalagdt, att fem tunnor potates icke hafva högre näringsvärde än en tunna råg. Ergo, då tullen på råg är 2 kronor 50 öre och på potates 50 öre per tunna, så är tullen på dessa båda födoslag lika hög, och jag finner därför icke något skäl finnas för att tala om den synnerligen låga potatestullen. Jag kunde, om så behöfdes, anföra namn på personer, som skulle gälla såsom auktoriteter för riktigheten af min nyssnämnda uppgift. Och jag måste, såsom jag nämnt, på denna grund opponera mig emot talet derom, att potatestullen vore så synnerligen liten. Jag ber att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Bexell: En talare, som haft ordet flere gånger, antydde sista gången, att om Riksdagen icke toge bort potatestullen, så kunde regeringen göra det. Detta yttrande vill jag icke skola kvarstå opåtaladt. Ty hans yttrande gick ut på att uppmana regeringen att göra våld på grundlagen. Ty denna tull kan konungen hvarken höja eller minska. Jag begärde, såsom sagdt, ordet för att protestera emot att ett dylikt yttrande som detta fälles här i kammaren.

Herr Romberg: Jag begärde egentligen ordet för att bemöta ett och annat af hvad herr Nils Jönsson anförde. Jag har emellertid funnit mig till stor del förekommen genom det, som af herrar Svensson och Nordin redan yttrats i denna sak. Jag vill dock beträffande herr Nils Jönssons yttrande, att i den petition, som från Blekinge inlemnats till regeringen om upphäfvande af denna tull, deltagit blott en del stadsbor men ingen jordbrukare, nämna, att det väl i allmänhet, enligt hvad jag kan konstatera, förhöll sig så, men att dock ett och annat undantag förekom. Jag kan emellertid intyga, att det i hufvudsak endast var sådana, som på Karlskrona torg fått betala ända till 10 kronor per hektoliter för potates, hvilka klagade, och ej de, som fått detta pris betaldt för sin vara.

Jag skall vidare be att få instämma i hvad herr Nordin yttrade rörande potatestullens proportionella storlek. Denna tull är icke så obetydlig för de personer, som företrädesvis hafva detta billiga födo-

Ang. upphäf-
vande af tullen
å potates.
(Forts.)

ämne till sin dagliga spis. Den åstadkommer åtskilliga procents förhöjning i deras lefnadskostnader. Mig förefaller denna tull särdeles orimlig och oförnuftig just under sådana förhållanden som de, hvilka nu existera, då vi verkligen lida brist på potates till följd af missväxt, hvilken brist, enligt min öfvertygelse, i vår skall bli ännu mera känbar, då det gäller att skaffa sättpotates, och på samma gång tillgodose befolkningens behof af potates till föda. Det synes då vara i hög grad oförnuftigt att landet skall söka resa några skrankor mot införande af en sådan vara, hvadan tiden för borttagande af denna tull just nu synes mig vara väl vald.

Herr talman! Jag yrkar afslag å utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag.

Herr Stjernspetz: Man har åtskilliga gånger hört uppgifvas att det är utländingen, som betalar tullen, och ej den inhemska konsumenten. Mot detta påstående skall jag be att få inlägga en bestämd gensaga, helst det synes finnas åtskilliga enfaldiga menniskor här i Sverige, som sätta tro till ett sådant tal. Jag skall på samma gång be att få upplysa herr Bexell, huru med denna sak verkligen är det praktiska förhållandet. Om en tysk eller svensk affärsman köper upp potates i Tyskland, vare sig hos jordbrukare, på torgen eller på börsen, gissar jag att han får betala precis samma pris som alla andra derstädes, eller det pris, som gäller i marknaden. Tydligt är väl att om uppköparen kom till säljaren och sade, att eftersom det är tull på potates i Sverige, så var så god och sälj till mig för 50 öre billigare pr 100 kg., så är jag öfvertygad att han skulle svara: nej, jag bryr mig icke om hvart ni skickar potatesen, utan jag vill hafva samma pris af eder som jag får af alla andra. Således de som uppköpa potates i Tyskland få ovilkorligen betala samma pris som varan gäller derute och de måste då naturligtvis till detta pris lägga tullen på varan plus fraktkostnaden, om den skall skeppas till Sverige. Jag tror verkligen icke, att importören skulle vara så snäll vilja betala denna tull, lika litet som någon svensk affärsman, som uppköper potates i Tyskland. Han skulle då tydligen göra förlust. Nej det är absolut säkert att det är den siste köparen, som betalar hvartenda öre af tullen, äfven om importören fått *förskottera* sjelfva tullbeloppet, då varan förtullats. Lika som det är med potates är det äfven med jern och trä. Jag har sjelf exporterat jern både till Frankrike och Amerika. Jag måste då ha reda på, huru hög tullen är i dessa länder, och jag noterar då ett pris som är lika med det, hvilket jag får i England eller här hemma i Sverige samt lägger till på öret hela den tull, som jag skall betala derute jemte fraktkostnad m. m. Jag skulle ju begå den allra största dumhet, om jag, därför att Amerika har tull på jern, skulle sälja denna vara till amerikanerna till lägre pris än det jag får i England. Så enfaldig kan jag icke vara, utan jag tager samma pris, så att jag har samma nettobehållning, som då

jag säljer till England, der jernet är tullfritt. Det tal, som man här fått höra, är således icke i enlighet med det verkliga förhållandet. Det har också många gånger förut blifvit gendrifvet. Hvad mig beträffar, har jag så pass praktisk erfarenhet i denna sak, att jag vet, att jag icke betalar ett öre af den tull, som i utlandet finnes på svenskt jern och trä, utan den få de utländske köparne betala till sista öret. Ja, det är egendomligt att i de länder, som hafva höga tullar på vårt jern, får jag i stället litet mera betaldt än i England, der jernet är tullfritt. Med andra ord, när tullen är mycket hög, spelar det icke så stor rol för köparen, om han får betala några ören till. Vi säljare beräkna derfor tullen litet rundligt uppåt, så att vi vanligen få litet mera betaldt i Frankrike än i England. Tullen verkar således i rakt motsatt riktning mot hvad man velat låta påskina. Denna erfarenhet har jag, och jag tror att densamma eges af hvarje svensk bruksegare, som skeppar sitt jern till länder, som hafva tull på det samma.

*Ang. upphäf-
vande å tullen
å potates.*

(Forts.)

Sedan ber jag få vända mig mot herr Redelius. Han tyckte att det skulle vara förskräckligt att borttaga potatestullen, då potateskörden här börjar först ett par veckor efter sedan tyskarne börjat skicka hit sin potates. Jag vill härvid fästa uppmärksamheten på ett förhållande, som jag tror att litet hvar känner till, nemligen att vi hafva en tid på året före skörden, då tillgången på lifsmedel är knappare än eljest, hvilken tid man i min hembygd plägar kalla »svältkroken». Det är den tid, som här i Sverige går näst före skörden. Det är då vanligen slut med potatesen och äfven andra födoämnen, och jag får säga att det skulle vara litet obarmhertigt, att människorna några veckor innan skörden är färdig här hemma skulle rent af vara i saknad af ett så viktigt födoämne som potates, och torde väl detta förhållande hellre tala för tullens borttagande.

En föregående talare har framhållit, att denna tull på potates egentligen icke verkar till någon fördel för producenterna, men väl till skada för konsumenterna, och det är väl egentligen af den orsaken som jag har hört flere här i kammaren, hvilka vilja bibehålla tullen, säga, att den är obetydlig och oviktig och verkar just ingenting. De hafva häruti rätt till hälften, d. v. s. att den är af föga vigt, om ens någon, för våra potatesodlare, men de som måste köpa sin potates, de känna den nog, och för dem är den icke obetydlig.

Jag skall be att få framhålla, hvarför så är förhållandet. Det är af det skäl, att vi i allmänhet hafva god tillgång på potates, och potatesodlingen i vårt land står på rätt hög ståndpunkt, så att vi icke behöfva importera annat än under missväxtår, sådana som det föregående. Detta gör, såsom herr Herslow framhöll, att det vanligen icke är någon uträkning att i Tyskland uppköpa potates och sälja den för 2 å 2,50 kronor tunnan här i Stockholm. Orsaken till, att prisen nedgått så mycket i Sverige, är de rika skördarne och den goda tillgången på svensk potates. Derfor få jordbrukarne under

Ang. upphöf-
vande af tullen
å potates.
(Fortv.)

goda år icke någon nytta af tullen. Men hafva de då någon fördel af dessa under ett missväxtår, då prisen på potates springa upp? Nej, ett sådant år hafva de flesta jordbrukare ingen potates att sälja. I min hemtrakt, och som jag tror i hela Mälardalen, är förhållandet det, att icke blott arbetarne lida brist på potates, utan äfven de allra flesta jordbrukare måste köpa icke blott hvad de behöfva till sitt hushåll, utan äfven det som erfordras för sättningen i vår. Det är därför, som jag i min motion begärt skyndsamt behandling, för att behöfvat af sättpotates i vår måtte kunna tillfredsställas, ty sådan fattas i min trakt.

En annan sida af saken vill jag äfven framhålla, nemligen att denna tull inuti landet, t. ex. i det inre Småland, verkar rakt ingenting, ty transporten blir så lång, att det hvarken under goda eller dåliga år lönar sig att dit importera potates.

När det nu förhåller sig så, som äfven förut blifvit påpekadt, att potatestullen under goda år är alldeles utan betydelse, men under missväxtår till skada, så synes det mig, som om denna tull icke skulle kunna inregistreras bland dem, som påkallas af det s. k. tullskyddssystemet. Jag tror för öfrigt att det egentligen är därför, som tullarne blifvit så förhatliga, att man nödvändigt endast för »systemets» skull åsatt tullar, utan att taga hänsyn till, om de äro till nytta eller till skada. Om man nu kan bevisa huru tydligt som helst, att dessa tullar icke äro till nytta för producenten, men väl kunna vara till skada för honom så väl som konsumenterna, så vill man dock behålla tullarne för ett s. k. systems skull. Jag tror för öfrigt, att man bör upphöra att tala om »systemet», vare sig frihandels- eller tullskyddssystemet, ty tullar hafva vi haft här i Sverige så långt jag minnes tillbaka. Man bör i stället undersöka, hvilka tullar som hafva sakliga skäl för sig och behålla dem, som visa sig nödvändiga, men borttaga eller nedsätta dem, som icke behöfvas, utan äro till skada.

Herr talman, jag yrkar bifall till reservanternas hemställan.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Då representanterna ifrån Karlskrona stad för att bemöta mitt yttrande uppgifvit, att potatespriset i Karlskrona var 10 kronor per hektoliter, så beder jag få upplysa, att partipriset på friska och renplockade matpotates i den ort inom Blekinge jag tillhör varit högt 3 kronor per hektoliter och att flera tusen tunnor afytrats till brännerierna i orten till ett pris varierande emellan 2 och 2,50 kronor per hektoliter. Jag har sjelf köpt tusentals tunnor till detta pris.

Det var endast dessa beriktiganden jag ville lemna.

Herr Bexell: Jag hade icke tänkt att vidare besvara kammaren, men då herr Stjernspetz varit så artig att vända sig direkt till mig, så ber jag att få yttra några ord. Han höll sig både till lång- och lillkatekesen. Enkelt var det, och jag skall vara lika enkel. Han

protesterade mot mitt påstående, att det är säljarne, som betala tullen. För att bevisa rigtigheten af mitt påstående vill jag anföra ett mycket enkelt exempel. Antag, att en tullgräns är dragen genom någon af Stockholms tullar, exempelvis Norrtull, och att det är så arrangeradt, att den, som vill föra in en vara i Stockholm till försäljning, måste passera denna tullgräns, der han får betala så och så mycket för en häst, så och så mycket för en ko, så och så mycket för en tunna potates, och — hvarför icke — så och så mycket för ett parti stångjern; jag frågar då: är det någon i kammaren, som tror, att de, som passerat denna tullgräns, få ett enda öre mera vid försäljningen af sin vara på Stockholms torg? Nej, det är säljaren, som får betala tull och bropengar.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å densamma och bifall i stället till det yrkande, som innefattades i mom. a) af den utaf herr Herslow m. fl. vid punkten fogade reservation; och fann herr talmannen den senare propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som, med afslag å bevillningsutskottets hemställan i 1:sta punkten af betänkandet n:o 1, bifaller hvad herr Herslow m. fl. hemställt under *mom. a*, i deras vid denna punkt afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit utskottets nämnda hemställan.

Omröstningen utföll med 128 ja mot 91 nej; och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med ja-propositionen.

Herr Herslow begärde härefter ordet och yttrade: I öfverensstämmelse med reservanternas förslag anhåller jag, att kammaren äfvenledes måtte besluta, att, om potatestullens afskaffande blir af Riksdagen beslutet, skrifvelse måtte afgå till Kongl. Maj:t med anhållan, att detta riksdagsbeslut snarast möjligt måtte sättas i verkställighet.

Herr E. G. Boström anförde: Det yrkande, som af herr Herslow blifvit gjordt, är ett yrkande af mycket omtvistad beskaffenhet. Jag kan icke underlåta att upppepa, hvad som vid ett föregående tillfälle

Ang. upphäfvande af tullen å potates.
(Forts.)

blifvit påpekadt, nemligen att detta förslag strider mot § 61 regeringsformen, som föreskrifver, att »alla afgifter, som Riksdagen under de i föregående § nämnda titlar (till hvilka tullmedlen höra) beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevilningen af Riksdagen faststald blifver».

Herr Herslow: Såvidt jag vill minnas, gjorde herr Boström och de, som 1888 genomförde beslutet om de nya tullarne, precis samma yrkande då, som vi nu, eller att ifrågavarande tullar skulle träda omedelbart i kraft, och, såsom vi veta, blef också den nya tullbevilningen genomförd för sista halfåret. Jag medgifver, att i allmänhet regleringen bör vara orubbad för det löpande året, men jag anser, att Riksdag och Kongl. Maj:t i förening hafva rätt att göra ändring.

Herr E. G. Boström: Det är ett helt olika förhållande nu. År 1888 ökades redan befintliga tullar eller pålades nya och, såsom herrarne erinra sig, hette det då, att de nya tullarne skulle utgå såsom tilläggsafgifter. Men nu är det fråga om att låta redan bestämda tullafgifter försvinna under det år, för hvilket de äro afsedda. Man skulle ju på det sättet kunna under en riksdag omkasta en statsreglering, som redan är gjord. Jag erkänner dock fortfarande, att saken är mycket omtvistad. Då det 1882 var fråga om franska handelstraktaten, blefvo åtskilliga tullar nedsatta, och beslutet trädde i kraft under loppet af samma år. Men då ansåg man detta grunda sig på den i § 12 regeringsformen konungen medgifna rättigheten att ingå öfverenskommelse med främmande magt, och bestämmelsen i § 61 fick således vika för denna paragraf. Jag bekänner dock att jag vet, att en statsrättslärare i Upsala är af den åsigt, att den åtgärd, som herrarne hafva i sinnet, mycket väl låter sig göra.

Herr Herslow: Tolkningen är, som herrarne veta, beroende på huruvida ordet »utgöras» afser annat än förpligtelse för nationen att erlægga bevilningarna under den tid, för hvilken de af Riksdagen lemnats, och förpligtelse för regeringen att icke söka upptaga detta slags skatter för längre tid än de beviljats af Riksdagen. Men om uttrycket »skola utgöras» också innebär en inskränkning i Riksdagens rätt att ändra eller borttaga bevilningen, det är en annan fråga. Då likväl, som herr Boström sjelf erinrat, denna fråga redan längesedan är faktiskt afgjord till förmån för Riksdagens sjelfbestämmanderätt, så kan jag icke inse att hans argumentation skulle kunna föranleda mig att taga tillbaka mitt yrkande. Skall denna tull tagas bort, så bör detta väl företrädesvis göras när den visar sig vara orimlig och oförnuftig. Förhållanden kunna tänkas, då det under en hel följd af år vore alldeles likgiltigt om en sådan tull som denna funnes eller ej. Men nu är det icke likgiltigt om den finnes. Nu bjuder rättvisa och billighet att tullen

borttages och detta så fort som möjligt. Jag tvekar därför icke att ännu en gång anhålla om bifall till mitt förslag.

Ang. upphäfvande af tullen å potates.

(Forts.)

Herr E. G. Boström: Jag erkänner gerna, att man kan hafva olika meningar om saken, men då beror denna meningsskiljaktighet på olika sätt att tolka grundlagen. Men för min del vill jag framhålla det orätta i att låta den tillfälliga omständigheten, att en tull vid ett visst tillfälle möjligen är, såsom talaren uttryckte sig, »oförnuftig och orimlig», ligga till grund för en tolkning af grundlagen. Derom borde alla vara ense, att grundlagen aldrig bör få tolkas efter sådan opportunitetshänsyn.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf herr talmanen propositioner *dels* på bifall till det af herr Herslow gjorda yrkandet, att, för den händelse Riksdagen skulle besluta, att nu gällande tull å artikeln potates, äfven krossad eller rifven, skall borttagas, Riksdagen måtte aflåta skrifvelse till Kongl. Maj:t i enlighet med det förslag, som innefattades i mom. b) af herr Herslows m. fl:s vid första punkten af betänkandet fogade reservation, och *dels* på afslag å samma yrkande; och förklarade herr talmanen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering begärdes och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteeringsproposition:

Den, som bifaller det af herr Herslow framställda yrkandet i afseende å mom. b) i den af honom m. fl. afgifna reservationen vid 1:sta punkten af bevillningsutskottets betänkande n:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, är nämnda yrkande af kammaren afslaget.

Röstsedlarne uppräknades i vanlig ordning och visade 120 ja mot 91 nej; och hade kammaren alltså beslutat, att, för den händelse Riksdagen skulle besluta, att nu gällande tull å artikeln potates, äfven krossad eller rifven, skall borttagas, Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ifrågavarande förändring i tulltaxan måtte snarast möjligt blifva tillämpad.

Punkten 2.

Ang. tullen å fläsk. Beträffande nu gällande tullsats å artikeln *fläsk, andra slag* (20 öre för 1 kilogram), hade föreslagits dels, af herrar Broström, Bromée, Walldén m. fl. och N. Nilsson, att densamma måtte afskaffas, dels, af herrar Biesért och A. W. Nilson, att tullen måtte nedsättas till tio öre för ett kilogram.

Under förevarande punkt hemstälde emellertid utskottet, att nu gällande tullsats å artikeln *fläsk, andra slag*, måtte bibehållas oförändrad.

Emot denna utskottets hemställan hade jemväl reservation anmälts af samme reservanter som i fråga om punkten 1, med yrkande att nu gällande tull å *fläsk, andra slag*, måtte nedsättas till 10 öre för 1 kilogram.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Bromée: Herr talman, mine herrar! Om man i allmänhet kan säga, att lifsmedelstullarne hafva gifvit den erfarenheten, att de äro en orättvis beskattning, så framgår denna beskattnings orättvisa särskildt påtagligt i fråga om fläsktullen, och då jag har trott att flertalet ledamöter af denna kammare hafva samma erfarenhet, så hade jag för min del icke tvekat väcka motion om denna tulls borttagande och minst kunnat tro, att de flesta ledamöterna i bevillningsutskottet skulle varit mot borttagandet af tullen. I denna min sistnämnda förmodan har jag dock blifvit besviken.

Utskottet har som motiv för sitt afslag använt samma skäl som förliden riksdag, då en motion i samma syfte väcktes. Utskottets dåvarande motivering blef så grundligt kritiserad och vederlagd, att jag icke tilltror mig att kunna göra det bättre. Jag kan dock icke undgå tillåta mig påvisa några siffror, som tydligt tala mot utskottets motivering. Då utskottet säger, att »afskaffandet af tullen å fläsk skulle, enligt utskottets förmenande, allt för känbart beröra en af de inom vårt land viktigaste binäringarna till jordbruket», så frågas: huru kan afskaffandet af fläsktullen känbart beröra en af de inom vårt land viktigaste binäringarna till jordbruket, då både införseln och utförseln ökats sedan 1888, då tullen pålades?

Utskottet har sjelf ock vidare i sitt betänkande framhållit, att af artikeln fläsk år 1888 införseln uppgick till 5,447,000 kilo och utförseln till 4,734,000 kilo; men att 1890 införseln gick upp till omkring 9,000,000 och utförseln till nära 6,000,000 kilo.

Med dessa siffror för ögonen kan jag icke begripa, att tullen å fläsk skall beröra vare sig de viktiga »binäringarna till jordbruket» eller de stora svinslagterierna. Men hvad denna tull viktigt och kraf-

tigt berör, det är våra arbetare och i allmänhet de mindre bemedlade, som ensamt under blott det gångna året genom tullen å fläsk fått betala till statskassan en skatt af 1,800,000 kronor. Jag anser mig verkligen böra få framställa den frågan: kan det vara rätt, kan det vara billigt att af våra fattigare samhällsklasser uttaga en så betydlig skatt? Jag vet mycket väl, att man brukar invända, att det är blott de norrländska arbetarne, som äro så okloka, att de äta det amerikanska fläsket. Nej, mine herrar, det är icke blott de norrländska arbetarne, utan jemväl och till större delen arbetare från mellersta och södra Sverige, folk från edra hembygder, som begagna sig af denna föda, då de söka sitt förvärf med arbete i Norrlands höga skogar, vid dess floder och vid utdikande och uppodlande af våra oodlade trakter, ja, till och med då de arbeta vid statens jernvägar och tjena för en ringa dagspenning. Det är just dessa arbetare, som i de flesta fall måste lefva på det amerikanska fläsket, som fördyras genom denna tull. Att denna föda är sund och närande och för arbetarne billigast och lättast åtkomlig, torde åtgången af detta födoämne och arbetarne sjelfva vara bästa beviset. Herr talman! Utskottets motivering för afslag på yrkandet af borttagandet af fläsktullen har icke kunnat öfvertyga mig om, att denna tull är nödig eller nyttig, utan enligt min åsigt är den tvärtom till skada, och det är icke i följd af utskottets eller andra skäl, som jag ansett mig böra i någon mån frånträda min väckta motion. Men med kännedom om de delade åsigtorna inom denna kammare och ställningen i sin helhet inom riksdagen, anser jag mig nu endast böra yrka bifall till reservanternas förslag om nedsättning af tullen å fläsk till 10 öre för ett kilogram och afslag på utskottets hemställan.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Herr Walldén: Utskottet, d. v. s. den afdelning af utskottet som dikterat beslutet i denna punkt, har i sitt betänkande förklarar, att motionärerna i ämnet icke förmått anföra några nya skäl, som kunna tala för afskaffande eller nedsättande af fläsktullen. Jag vågar dock tro, herr talman, att den motion, i hvilken jag deltagit, verkligen innehåller några nya skäl för saken jemte åtskilliga gamla goda. Det har nemligen visats i motionen, att denna tull under de tre år den varit tillämpad icke har kunnat utöfva någon skyddande verkan. Den har endast i allra första ögonblicket förmått något hejda importen af amerikanskt fläsk, men denna import har sedan åter stigit och är nu lika stor eller till och med något större än den var under de sista frihandelsåren. Det torde således få anses bevisadt, att denna tull icke är en *skyddstull*, utan en *finanstull*, och en finanstull så illa anbragt som möjligt, ty den drabbar en artikel, som utgör ett nödvändigt lifsmedel för den stora arbetarbefolkning, som arbetar i landets största exportindustri. Man hade därför kunnat hafva någon anledning tro, att de skäl, som sålunda blifvit hemtade icke från några frihandels-teorier utan från tre års erfarenhet, verkligen borde hafva förmått åtminstone några af motsidan att inse, att ifrågavarande tullsats ej upp-

Ang. tullen af fläsk.
(Forts.)

å fyller sitt ändamål att verka såsom skyddstull, och att det således nu kunde vara skäl att borttaga den eller åtminstone nedsätta den. Detta har dock icke skett, ehuru man, så vidt jag kunnat finna, icke förmått vederlägga de uppgifter, som af motionärerna blifvit lemnade. Tvärtom. Utskottet har nemligen sjelf meddelat en tabell, som finnes införd å sid. 7 och hvilken, ehuru den till siffran något skiljer sig från motionärernas uppgifter, något som beror på olika beräkningsgrunder, dock i sina hufvuddrag öfverensstämmer med motionärernas uppgifter. Ur denna tabell framgår först och främst, att den tilltagande utvecklingen af svinskötseln här i landet började redan före tullens införande. Denna glädjande företeelse kan således icke anses vara på fläsktullen beroende, och detta skulle visa sig ändå mera, om man sträckte jernförelsen längre tillbaka i tiden. Jag har försökt göra det på grund af officiella siffror, uträknade på sätt som utskottet gjort, nemligen genom att förvandla lefvande svin till fläsk efter en beräkning af 60 kilogram fläsk per stycke. Man finner då, att under det att på slutet af 70-talet vår export af fläsk icke uppgick till 1,000,000 kilogram, så var densamma de sista frihandelsåren uppe i en siffra af 5,300,000 kg. Om jag jämför den utveckling, som fläskexporten haft under de sista fyra åren 1887—1890 med motsvarande utveckling under de sista fyra frihandelsåren, så finner jag att, under det att ökningen under åren 1887—1890, kan betecknas med procentsiffran 18, så var motsvarande procentsiffra under de nämnda frihandelsåren icke mindre än 58. Herrarne torde således finna, att utvecklingen af vår svinskötsel har börjat redan långt förut under frihandelstiden och sedan utvecklat sig starkt, men att den fortsatta utvecklingen under den nya perioden har varit betydligt svagare än under tiden närmast före fläsktullens införande. Jag tror att deri finnes ett bevis på, att det icke är på fläsktullen som utvecklingen af denna viktiga gren af jordbruket beror.

Vidare framgår af denna, tabell att införseln visserligen till en början, strax efter det tullen infördes, gått ned, men att den sedermera åter stigit, så att den år 1890 var 9,043,400 kg., under det att den år 1887 icke var mer än 8,815,625. Således har importen ökat. Ser man på öfverskottet af införseln utöfver utförseln, var den år 1890 i det närmaste lika med den under 1887. Häraf framgår alldeles tydligt, hvad äfven reservanterna framhållit, att denna tull, som sagdt, icke förmått utöfva någon skyddande verkan. Och detta är ju alldeles naturligt, då här i sjelfva verket är fråga om två alldeles olika varor med olika afsättningsområden och som betinga olika pris på världsmarknaden. Man kan ju under sådana förhållanden icke förutsätta, att tullen på den ena varan skall kunna verka såsom förhöjning i pris på den andra. Erfarenheten har äfven visat, att så ingalunda är förhållandet.

Går jag nu vidare till utskottsbetänkandet och ser efter, huruvida några skäl kunna vara anförda mot hvad motionärerna yrkat, så citerar utskottet först ett uttalande af 1889 års bevillningsutskott, hvilket

innevarande års utskottsmajoritet funnit så förträffligt, att det ord för ord återgifvit detsamma. Utaf detta framgår, bland annat, att dåvarande utskottet förnekar, att det amerikanska fläsket skulle vara för arbetarne att föredraga framför det svenska. Men utskottet kan dock icke förneka det faktum, att det amerikanska fläsket vanligen föredrages af den norrländska skogsarbetarebefolkningen, som der vid lag bildar ett undantag. Detta torde dock, tillägger utskottet, »mera bero af vanans magt, än af något verkligt behof». Ja, mine herrar, denna vana har visat sig så inrotad, att, fastän denna befolkning nu haft tre år på sig att vänja sig af dermed, har det icke gått, utan den köper nu lika mycket amerikanskt fläsk som förut. Oaktadt upprepade uttalanden i bevillningsutskottsbetänkandena fortsätter samma befolkning med samma ovana. Det synes mig, att man bör taga någon hänsyn härtill, samt att det under sådana omständigheter icke kan vara rättvist och billigt att fortfarande lägga skatt på ett födoämne, som denna befolkning funnit vara för sig nödvändigt och förträffligt. Egendomligt nog öfverensstämmer denna deras åsigt med de resultat, hvartill äfven vetenskapen kommit. Jag vill i detta fall erinra om den undersökning, som rörande denna fråga gjorts af generaldirektör Almén, hvars utlåtande förut inom kammaren åberopats, och hvilket visar, att de norrländska arbetarnes uppfattning beträffande det amerikanska fläskets företräde framför det svenska verkligen är grundad på näringsämnets beskaffenhet, ty det amerikanska är på grund af sin stora fett-halt för denna befolkning af ofantligt stort värde i jemförelse med det svenska fläsket.

För egen del har utskottet, såvidt jag kunnat finna, icke haft något annat att anföra, än att, sedan det nödgats tyst medgifva, att fläsktullen icke är någon skyddstull, det säger, att den likväl kunde vara bra att hafva, eftersom man kunde tänka sig konjunkturer, under hvilka möjligen svenska svinimportörer icke skulle finna med sin fördel förenligt att fortsätta med exporten på England, utan afbryta den under någon tid, hvarunder de hemma på marknaden böra göras skadeslösa för sina förluster och få sina kostnader betäckta. Det är enligt min uppfattning ett alldeles orimligt anspråk, detta, att vilja årligen uttaga eu skatt på 1,000,000—2,000,000 kronor för att sätta utöfvarne af en viss näring i stånd att, om de vid något särskildt tillfälle finna för sig förmånligt att icke exportera en vara till den marknad, dit de annars skickat den, få sina kostnader betäckta inom landet. I all synnerhet synes detta vara orimligt, då frågan gäller den arbetarebefolkning, som arbetar der uppe i skogarne i den svenska exportindustriens tjänst. Jag kan således icke finna, att utskottet i den ringaste mån vederlagt de åsikter, som uttalats i motionen, hvilka deremot omfattats af denna kammares ledamöter i bevillningsutskottet, som på sid. 26 i betänkandet uttryckligen förklara: »att en tull, som utan att i beräknelig mån inverka på priset för den vara, landet sjelf tillverkar och säljer, så känbart fördyrar en annan vara,

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Ang. tullen
fläsk.
(Forts.)

å som en viss del af landet måste köpa, synes oss icke billigtvis böra bibehållas». Jag beklagar, att reservanterna inom utskottet icke funnit sig kunna fortsätta och säga ut slutsatsen, som hade varit tullens fullständiga borttagande. »Af samma skäl», säga de, »som gjort sig gällande i de viktigaste spanmålstillarne, hafva vi emellertid här icke ansett oss böra påyrka dess fullständiga aflyftande, utan hemställa om en nedsättning» etc. Går jag till sid. 18 och ser på de skäl, der åberopats för att icke yrka afskaffande af spanmålstillarne, utan endast en nedsättning deraf, så står der: »utskottet hyser den åsigt, att vid all tullagstiftning den viktigaste pligten är att undvika för starka omkastningar, som kunde vålla rubbningar i näringslivets jemna gång och äfventyra jemvigten i statens finanser», och så inskränker det sig till att hos Riksdagen förorda en nedsättning i denna tull. Det skulle sålunda vara för att icke rubba näringslivet inom landet och äfventyra jemvigten i statens finanser, som reservanterna inom utskottet icke hafva velat tillstyrka afskaffandet af fläsktullen, hvilket reservanterna annars funnit lämpligt och riktigt. För min del kan jag icke finna tillämpligheten af dessa båda principer på den föreliggande frågan, ty om det är sant — och det hafva reservanterna vitsordat — att fläsktullen icke är någon skyddstull i egentlig mening, och att den svenska svinkulturen är alldeles oberoende af denna tull, kan jag icke förstå, huru dess borttagande skall kunna åstadkomma någon rubbning i landets näringslif. Den rubbning, den skulle medföra, vore ju till det bättre och skulle bestå deri, att den skulle befria Norrlands arbetare från en tung årlig skatt och på samma gång förbättra produktionsvilkoren för den stora och viktiga trävaruindustrien. Att en ytterligare nedsättning på fläsktullen, än hvad reservanterna föreslagit, med 10 öre per kilogram, skulle kunna åstadkomma någon rubbning i svenska statens finanser, det kan jag heller omöjligen tro, så goda som de för närvarande äro.

Vid sådant förhållande och på de skäl, jag tagit mig friheten att i korthet anföra, skall jag be att tills vidare åtminstone få yrka, att kammaren med afslag å utskottets förslag måtte besluta, att nu gällande tullsats å fläsk, andra slag, skall borttagas.

Herrar *Hedin* och *Höjer* förenade sig med herr *Walldén*.

Herr *Ekströmer* yttrade: Jag skall be att i korthet få angifva min ståndpunkt i tullfrågan i sin helhet. Det har under de senare åren mycket talats om frihandlare och protektionister, men någon frihandlare i egentlig mening torde väl knappast finnas inom vårt land. De flesta hylla nemligen antingen finansstullar för att bereda staten ökade inkomster på de förnämsta konsumtionsartiklar, såsom kaffe, socker och spritvaror m. m., eller också hylla de skyddstullar för vår industris skull. Det finnes endast en punkt, beträffande hvilken fri-

handlarne tyckas vara eniga och således verkligen vara frihandlare, *Ang. tullen å*
 nemligen då det är fråga om att motarbete eller borttaga de nu gällande *fläsk.*
 tullarne på landtbruksprodukter. Detta synes mig vara orättvist och *(Forts.)*
 inkonsequent. Ty erfarenheten under de år, dessa tullar varit gällande,
 har nogsamnt visat, att de äro väl behöfliga för att vårt jordbruk skall
 kunna med framgång bedrifvas. Oaktadt den kraftiga hjälp jordbru-
 ket haft uti de särskildt gynsamma konjunkture, som på senare åren
 varit rådande för dessa produkter, hafva de dock icke förmått uppdrifva
 prisen högre, än hvad som verkligen behöfves för att producera dessa
 alster. Detta är ju det viktigaste skälet för tullarnes bibehållande och
 det, som egentligen måste vara afgörande för dem. — Ett af de vig-
 tigaste skälen, man anført mot lifsmedeltullarne och särskildt mot tull
 på jordbruksalster, har varit, att lefnadskostnaderna derigenom blifvit
 höjda, och att denna förhöjning i synnerhet kommit att drabba arbe-
 tarne och den mindre jordbrukaren. Hvad den senare vidkommer,
 kan man väl antaga, att han åtminstone kan producera, hvad han
 behöfver för sitt eget hushåll. Efter den erfarenhet, jag har från en
 ganska mager trakt, är detta äfven händelsen. Han kan derjemte
 afsätta en mängd produkter och bland dem särskildt den artikel, som
 nu föreligger till behandling. Den mindre jordbrukaren kan således
 icke med skäl vara motståndare till lifsmedeltullarne, då de icke skada
 honom, men väl kunna hjälpa honom i flera afseenden.

Komma vi sedermera till den egentlige kroppsarbetaren, så är
 det sant, att hans lefnadskostnad blifvit fördyrad genom dessa tullar,
 det kan icke bestridas. Men samtidigt med denna stegring i lefnads-
 kostnaden har det inträffat en stegring jemväl i arbetslönen, i inkom-
 sten, och på det hela taget tror jag knappt, att någon af kammarens
 ledamöter skall kunna säga, att arbetarens ställning blifvit *försämrad*
 under de år dessa lifsmedeltullar varit gällande. Min erfarenhet är
 den, att den tvärtom verkligen blifvit *förbättrad*, ty i allmänhet hafva
 arbetslönerna stigit med 25 procent. Det är således icke arbetarne,
 som få betala dessa tullar, utan arbetsgifvarne; och de få i sin tur
 taga ut ersättningen, till en del åtminstone, antingen af den stora
 allmänheten genom att höja priset på sina produkter, eller också af
 kapitalisterna, som under sådana förhållanden måste nedsätta sina rän-
 tor och lemna kapitalet billigare.

Jag tror, att man kommer sanningen nära, om man säger, att
 skyddstullar äro lika nödvändiga för jordbruket som för industrien,
 och att skyddstullar för jordbruk och industri böra gå hand i hand
 och icke skiljas åt. Ty skall jordbrukaren nöja sig med skydds-
 tullar för industrien, så kan han med rätt och billighet fordra sådana
 tullar äfven för jordbruket.

Vidare tror jag, att dessa tullar äro synnerligen nödvändiga under
 nuvarande förhållanden, då andra länder omgärda sig med rigtiga
 skrankor af höga tullar, och då det dessutom är omöjligt för ett fattigt
 land, som producerar jordbruksalster under särdeles ogynsamma för-

Aug. tullen på fläsk. *å* hållanden, att täfla med andra, af naturen lyckligare lottade länder med större kapital. Jag tror därför, att det skulle vara mycket oklokt för närvarande att göra någon rubbning i det bestående tullsystemet, utan anser att man bör bibehålla detsamma.

Hvad särskildt tullen på fläsk vidkommer, vill jag i allo ansluta mig till det synnerligen sakrika utlåtande, som blifvit afgifvet af utskottet, och äfven sluta mig till dess hemställan. Jag yrkar sålunda bibehållande af den nu gällande fläsktullen.

Herr Eriksson i Elgered: Herr talman! Då jag begärde ordet i denna fråga, som är särdeles viktig för vårt näringslif, skedde det icke för att yttra mig ensamt angående den föredragna punkten om fläsktullen, utan med afseende på lifsmedelstullar i allmänhet, emedan jag icke kan begära ordet mer än *en gång* vid detta betänkande.

Då jag för min del, såsom de fleste af herrarne torde känna, är för en nedsättning af lifsmedelstullarne, så grundar sig detta mitt beslut på, att jag anser *hvarje statens ingripande i vårt näringslif till fördyrande af våra lifsförnödenheter innebära en orättvisa och en obillighet*. Men för att åter se den saken i dess helhet och klargöra, till hvilken *grad* statens ingripande genom lifsmedelstullar kan inverka till lifsmedlens fördyrande, anser jag böra stanna en stund vid den mycket viktiga frågan: *vilka verkningar medföra dessa importtullar å lifsförnödenheter?* Jag tror mig visserligen icke kunna ge ett fullt tillfredsställande svar på denna fråga. Den kamp, som pågår om dessa tullar — en kamp, der jag ingalunda betviflar att den ene parten ledes af en lika ärlig vilja som den andra — visar nogsam, att man har svårt att komma till fullständig klarhet. Men den grundsats, på hvilken jag för min del anser att man framför allt härvid bör rigta sin uppmärksamhet, och på hvilken hela frågan hänger, gäller, *hvilket inflytande de svenska hamnarnes stängande för den fria konkurrensen utöfvar på förhållandet emellan den inhemska och den utländska marknaden*. Jag tror nemligen icke, såsom en talare på kalmarbänken, att det blott är att ställa importen mot exporten och så är saken qvitt; nej, hvarje statens ingripande till att omgärda en näring med tull måste ovedersägligen hafva ett långt djupare inflytande. Ty här ställes *nation* emot *nation* i det ekonomiska kriget, och såsom det vanligen går i hvarje annan kamp, nemligen att den *svagare* måste duka under för den *starkare*, så är det min fulla öfvertygelse, att äfven i denna kamp *de mindre staterna måste gifva vika för de större*, den, som har mindre resurser, för den, som har större. Då Sveriges handelsomsättning ändå i alla fall är så låg i jemförelse med de stora nationernas, såsom t. ex. Englands, hvilken för tio år sedan — någon senare siffra har jag icke — besteg sig till omkring tolf milliarder kronor, sammanlagdt in- och utförselvärdet, så måste man medge, att vårt land är allt för obetydligt för att kunna öfva inflytande på den utländska marknaden. Och för att direkt tala om vår import,

så, om vi vända oss till de stora exporterande länderna såsom t. ex. *Ang. tullen å fläsk.* Ryssland och Nordamerikas förenta stater, är det alldeles uppenbart, att vårt lands import är försvinnande liten i jemförelse med deras oerhörda produktion. Den har utöfver exporten för 1889 utgjort 18 millioner kronor af spanmålsprodukter. Under sådana förhållanden måste man erkänna, att vi omöjligen skulle kunna inverka på de utländska nationernas export, och därför, när vi stänga våra hamnar, så blir följden ingalunda den, att utländingen måste sänka sina pris, utan tvärtom, jag tror, att *den utländska marknaden är alldeles oberoende af den svenska*, om våra tullar äro aldrig så höga. Men under en sådan förutsättning är det uppenbart, att *den utländska marknaden alldeles beherskar den svenska*, och då måste följden bli, att *tullarne utöfva ett så mycket starkare inflytande på den inhemska marknaden*. Detta inflytande är efter mitt förmenande olika allt efter landets olika produktionsförmåga beträffande den eller den varan. Om man då stannar till en början vid sådana varor, som *landet sjelft kan i tillräcklig mängd framalstra*, såsom förhållandet är med t. ex. smör — ty af smör ha vi ett exportöfverskott af cirka 12 millioner kilogram — så är jag öfvertygad, att med afseende å en sådan vara tullens förnämsta verkan *icke* kan vara att *fördyra* den varan inom landet, utan egentligen att *skydda* mot den utländska konkurrensen, och jag tror sålunda icke, att det svenska smöret märkbart fördyrats genom de åsatta tullarne på denna vara, utan endast vunnit skydd, särskildt hvad angår Norrland, som förut öfversvämmats af finskt smör. För öfrigt är smöret en af de förnämsta förädlade artiklar, som finnas på lifsmedlens område, och jag skulle därför från en sida sedt icke vara emot en medelmåttig tull å smör; men som jag uttalat den allmänna grundsats, att hvarje statens ingripande i näringslifvet till att fördyra lifsmedlen är en orättvisa, så skall jag icke vara med derom, ehuru jag tror att det skulle vara väl så klokt att stanna vid en ned-sättning i den år 1888 åsatta tullen å smör som att helt och hållet borttaga den.

Helt annorlunda ställa sig tullarnes verkningar med afseende å sådana varor, som *landet icke kan producera i tillräcklig mängd utan måste importera i stort öfverskott*, i synnerhet hvete och råg; ty det visar sig, att importöfverskottet af dessa varor för år 1889 uppgått till, som jag nyss sade, 18 millioner kronor, och det har för öfrigt varit importöfverskott hvarje år. Om sålunda landet icke kan producera tillräckligt för konsumtionen, så är det min fulla öfvertygelse, att *de åsatta tullarne med afseende å sådana varor fördyra dem och detta med hela sitt belopp*. Ty följden blir, att prisen inom landet måste springa upp i det närmaste med samma belopp som tullen. Om man hade några siffror, som tillnärmelsevis kunde angifva, huru mycket landets egna jordbrukare producera och föra ut i den svenska marknaden utöfver hvad de sjelfve förbruka, så skulle man kunna göra en kalkyl, som visade hvilket stort belopp det svenska folket måste

Ang. tullen på fläsk. (Forts.)
 å betala mera till följd af dessa tullar. Men sådana siffror finnas icke. Om jag emellertid för ett ögonblick antager, att utaf den spanmål, malen och omalen, som förbrukas i vårt land, de svenska jordbrukarne kunna producera $\frac{2}{3}$, under det att sålunda $\frac{1}{3}$ skulle behöfva importeras, och priset stiger med samma belopp som tullen, så skulle deraf följa, att, eftersom denna tull för 1889 var omkring 6 milloner kronor, i dessa godsegares och jordbrukares fickor skulle genom statens ingripande komma att stanna ett belopp af omkring 12 millioner kronor för dem alla tillsammans genom högre pris, och man må säga hvad man vill, så anser jag att ett sådant system, som går ut på att skaffa de större jordegarnen stora inkomster på de fattigas bekostnad, icke är med rättvisa öfverensstämmande.

Frågar man nu, hvilka som få vinsten och hvilka förlusten af dessa tullar, så, hvad *vinsten* angår, kan jag icke förstå att det är andra än *producenterna sjelfve*. Hvad industrien beträffar, har den nog deraf ingen vinst, om den än icke genom de åsatta tullarne *i någon nämnvärd mån fått produktionskostnaderna fördyrade*, ty det vill jag icke påstå — jag skulle då ge ett erkännande att arbetslönerna stigit, hvilket jag icke tror att de gjort. I någon mån torde dock lifsmedelstullarne verkat förlamande på våra industriella näringar. Men hvilka som deremot alltid måste få *förlusten, det blir våra arbetare som konsumera utan att kunna producera*. Man säger, att de producera arbete, för hvilket de få så mycket högre betalning. För min del kan jag emellertid, som sagdt, *icke erkänna, att det blifvit några högre arbetslöner för våra arbetare till följd af tullarne*, om ock dessa arbetslöner kunnat springa upp *för någon kortare tid*, ty de hafva åter fallit, *enär de vexla allt efter konjunkturerna*. Om nu detta är ett faktum, *att tullarne icke åstadkommit eller verkat förhöjda arbetslöner* för våra arbetare, så varder förhållandet så mycket mera betänkligt, då man besinnar, *att dessa massor af arbetare, hufvudsumman af konsumenter, måste utöfver varornas verkliga pris å marknaden enligt den fria täflan betala hufvudsakligen såväl de 12,000,000 kronor, som genom förhöjda pris stannat i jordegarnas fickor, som ock de 6,000,000 kronor, hvilka ingått till statsverket*. Men icke nog härmed. Denna beskattning, om jag så får uttrycka mig, drabbar äfven derjemte *högst ojemnt och orättvist med afseende på våra arbetare, ty den drabbar hårdast den, hvars kamp för tillvaron är mest förtviflad, den hvars familj är störst*. Så t. ex. drabbas en familj af 10 medlemmar, som alla äro uteslutande hänvisade för tillvaron till endast familjefadrens händers arbete, många gånger tyngre och hårdare af detta beskattningssystem, än en på 3 medlemmar.

Det är, mine herrar, hufvudsakligen af detta skäl, som jag kommer att rösta för en nedsättning å dessa lifsmedelstullar. Hvad nu, herr talman, specielt fläsk angår, är jag nog villig att medgifva, att äfven det hör till de mest förädlade landtmannaprodukter, som, om något skydd skulle komma i fråga, borde vara föremål därför; men

då erfarenheten visat, att våra arbetare — företrädesvis de norrländ- *Ang. tullen å*
ska — icke gerna kunna undvara, utan föredraga det amerikanska *fläsk.*
fläsket på grund af dess fetthalt framför det svenska, och då *(Forts.)*
tullen verkar fördyrande med afseende på det förra, så kommer jag
att rösta för tullens nedsättande å fläsk; och yrkar därför afslag å
utskottets hemställan i den föredragna punkten och bifall till reser-
vanternas hemställan.

Häruti instämde herrar *G. Ericsson* från Stockholm, *Svensson*
från Karlskrona och *Norberg*.

Herr Falk: Herr talman! Då redan vid behandlingen af första momentet i detta betänkande en och annan talare yttrade sig om frågan i allmänhet, må detta äfven tillåtas mig. Man kan finna det förundransvärdt, att under det vi ständigt höra klagomål öfver skatter, höga skatter, orättvisa skatter, vid statsregleringen och vid uppgörandet af kommunens budget sträfva att åstadkomma en minskning i dessa skatter, en skatt skall vara så kär för en del af det svenska folket. Ty jag vågar påstå, att tullen är en skatt och intet annat; icke ens den varmaste anhängare af det nya systemet kan bestrida detta. Men då tullen är en skatt, så följer deraf, att äfven lifsmedelstullarne äro skatter, och några orättvisare än dessa kan jag icke tänka mig, ty de drabba förnämligast dem, som hafva minsta skatteförmågan. Det är redan af en talare påpekadt, hurusom eu arbetare med en familj på tio personer får genom dessa tullar betala en vida högre skatt än den arbetare som, lyckligt eller olyckligt, har endast sig och sin hustru att försörja.

Huru långt vi kommit hän på systemet att gifva understöd åt den ene och den andre, vill jag påminna, att en talare på kalmarbänken ansåg det vara en skyldighet att reglera prisen så, att t. ex. jordbrukaren icke nödgades sälja sina varor under hvad de kostat honom. Ja, skola vi lyckas med det, så blir det nödvändigt att återgå till den tid, då Kongl. Maj:t uppgjorde taxor för prisen på de olika varorna. Men det var förvånande att höra samme talare säga, att priset icke reglerades af tullen utan af lagen om tillgång och efterfrågan, hvilket är den enda lag, jag i detta fall kan godkänna.

Om det vore fråga om att hjälpa småjordbrukarne, skulle jag icke säga så mycket derom, ty jag är icke så hård, att jag icke vill vara med om det. Men de små jordbrukarne hafva icke någon fördel af lifsmedelstullarne. Herrarne få nemligen medgifva, att på den lilla jordbrukarens ekonomi, som har 4 eller 5 tunnor råg att sälja, lär det väl ej inverka om han derpå förtjenar 10 eller 12 kronor mera. Men de som hafva fördel af dessa tullar, det är de stora gods-
egarne, hvilka skörda t. ex. 1,000 tunnor råg och deröfver; för dem är det en betydlig fördel att tullen finnes. En fördel är det också för dem, hvilka löner äro beroende af markegångstaxan.

Ang. tullen å
flösk.
(Forts.)

Jag nämnde nyss, att jag icke tror, att tullarne reglera priset utan att det beror på tillgång och efterfrågan. Detta har också erkänts af den ärade talaren på stockholmslänsbänken och han gaf oss ett bevis så eklatant i detta hänseende, att det förvånar mig, att han ville komma fram dermed.

Så vida jag hörde rätt, sade han, att här existerar från den ena dagen till den andra en prisskillnad på potatistunnan i Stockholm af ända till 3 kronor. Skulle detta bevisa, att vi behöfva en tull af 50 öre? Det synes mig tvärtom bevisa att i detta fall tullen betyder rakt intet, ty då det inkommer mycket potatis faller priset och vid ringa tillförsel stiger det.

Den ärade representanten från Stockholms län sökte förringa det skäl för spanmålstillens nedsättande, som utskottet finner deri, att vi numera ej behöfva befara så stor import af spanmål från Amerika, emedan den på de senare åren varit i nedgående och sannolikt kommer att ytterligare nedgå, med det påstående, att det vore icke emot Amerika vi skola skydda oss, utan mot Ryssland och Östersjöprovinserna. Jag vågar fråga den ärade talaren, om han icke tror, att den export, som Amerika sänder i marknaden, dock inverkar på priset i världsmarknaden och att således andra länders pris äro beroende deraf, så att importen må ske från Ryssland eller Amerika, så betyder det här vid lag intet. Hans anmärkning har således icke något värde.

Här har sagts och upprepats, att det nya systemet har verkat till uppblomstring i landet både för jordbruket och industrien, och att vi böra akta oss för att taga bort det. Jag tror, att ett sådant tal är minst sagdt tvifvelaktigt i afseende på dess rigtighet. Man kan åtminstone såsom skäl för att detta icke håller streck påpeka, att, ehuru vi äro hugnade med tullar, så hafva två af våra förnämsta näringsgrenar att kämpa med de största svårigheter och lägsta pris, nemligen vår jern- och träexport. Om tullen är så nyttig som man påstår, så förvånar det mig, att den icke kunnat hjälpa äfven dessa begge för vårt land så viktiga näringar, oberoende af konjunkturerna och oberoende af lagen om tillgång och efterfrågan.

I afseende på industrien lär väl ingen förneka, att exportindustrien behöfver frihet från tull på råvaror och lifsmedel, ty tull på dessa varor bidrager till förhöjning i tillverkningskostnaden och minskning af konkurrensförmågan gent emot utlandet.

Nu har man också sagt om det nya systemet, att blott vi gifva oss till tåls och genomföra det fullständigt och jemnt afvägdt, skola vi få se, att icke blott jordbruket utan äfven industrien kommer att åtnjuta fördelarne deraf, så att ingen skall behöfva beklaga sig. Detta låter vackert, men kan dock icke i praktiken genomföras. Om det funnes så vise män, att de lyckades utarbета ett jemnt afvägdt tullsystem till skydd såväl för jordbruket som för industrien, hvad blefve då följderna om det tillämpades? Jag skall anföra ett litet exempel. En fabrikant tillverkar en artikel, som är behöflig för jordbrukaren,

t. ex. en plog. Då han genom den förhöjda tullen på råmaterien *Ang. tullen å fläsk.* måste betala denna dyrare än förr och äfven arbetskostnaden i följd af lifsmedelstullarne blifvit större, bör han, om systemet är rätt afvägd, vara berättigad att få dessa ökade kostnader ersatta genom att få så mycket mera betaldt för sin plog. Jordbrukaren, som före spanmålstullens införande fick t. ex. 12 kronor för en tunna råg, får nu 14 kronor. Men ploget, som förut kostat 12 kronor, kostar honom nu 14 kronor. Hvad vinst blir det då på detta? Jag åtminstone kan icke förstå det.

Beträffande den föreliggande punkten får jag säga, att striden om *den* synes mig besynnerlig, ty det är faktiskt, att det fläsk, som infördes, är nästan uteslutande amerikanskt och företrädesvis användes af de norrländska arbetarne. Skälen till detta förhållande äro redan anförda, och jag vill icke upprepa dem. I stället för denna import kommer en betydlig export af vårt eget svenska fläsk, som betingar ett mycket högre pris, och det kan väl icke annat än vara för landet fördelaktigt, att här konsumeras det billigare fläsket och det dyrare exporteras. Jag yrkar därför, att tullen på fläsk skall helt och hållet afskaffas, naturligtvis med undantag för rökt fläsk, ty det rökta fläsket som importeras är så fin vara, att det måste betraktas såsom en öfverflödsartikel, och på sådana vill jag sätta så hög tull, som herrarne behaga.

Herr talman, jag yrkar afslag på såväl utskottets som reservanternas förslag, och bifall till deras, som påyrkat den ifrågavarande tullens afskaffande.

Herr Petersson i Boestad: Herr talman, mine herrar! Jag är tacksam för det bevillningsutskottet hemställt att tullsatsen å fläsk bibehålles oförändrad, äfvensom för det sakrika och sanningsenliga betänkandet, som motiverar detsamma. Den utveckling denna näring fått, sedan den lilla tullsatsen äsattes, har varit nästan oväntad och blifvit en god inkomstkälla i synnerhet för de små jordbrukarne, hvilka på detta sätt kunnat skaffa sig penningar till sina ofta dryga skatter och räntor. Om nu denna tullsats borttages eller nedsättes, skulle dessa producenter blifva kämbart berörda deraf. Ty de kunde svårigen konkurrera med den tvetydiga men dock prisbilliga amerikanska varan, ehuru det svenska fläsket är både bättre och mer födande samt mer helsosamt.

Jag yrkar därför afslag på motionerna och bifall till utskottets hemställan.

Herr Herslow: Den tull, som i denna punkt blifvit föreslagen, är i något lik och i något olik den tull, som vi nyss förut beslutat afskaffa. Den förra var en »skyddstull», som verkade hvarken som skydd eller som tull; denna åter är en skyddstull, som icke verkar som skydd, men verkar mycket skarpt såsom tull. Det är redan af

Ang. tullen
fläsk.
(Forts.)

å den förste talaren erinradt, hurusom det verkligen här är fråga om två alldeles olika varor: den svenska, som vi sälja, samt den amerikanska, som vi köpa, fastän de båda gå under samma namn: fläsk. Den vara, som vi producera, är en vara, som konsumeras inom landet af dem, som vilja betala det relativt högre pris, till hvilket producenterna vilja sälja den, och som för resten går till utlandet, der priset regleras af den stora marknaden. Detta pris varierar i England mellan 92 öre och 1 krona 9 öre. Den vara, som vi införa, är en vara, som varierar i pris emellan 50 och 59 öre — när man nemligen icke tager tullen i beräkning. Det inhemska är således dubbelt så värdefullt som det vi utifrån köpa, och vi skulle lägga en tull på fläsk, som ginge upp till det dubbla priset af det amerikanska fläsket, för att den skulle verka såsom en skyddstull för det svenska. Den nuvarande tullen gör också ingen sådan verkan. År 1887, då vi införde fläsk tullfritt, uppgick importen till 8,000,000 kg.; men 1890 införde vi trots tullen 8,800,000 kg. Ett afbrott i införseln gjordes visserligen under åren 1888 och 1889, då man försökte att ersätta det amerikanska fläsket med andra födoämnen; men så snart möjligheten af förtjenster i Norrland ökades och en lifligare verksamhet uppstod derstädes, genast togo arbetarne der tillbaka sitt gamla animala hufvudnäringsämne, som der uppe är så godt som outhärligt, det amerikanska fläsket, dels för dess stora fetthalt, dels på grund af dess prisbillighet.

När vi sålunda icke med denna skyddstull kunna åstadkomma något skydd för svenska fläskproducenterna, och dessa sjelfva — så många som jag har talat med — hafva förklaradt, att den gör mera skada än gagn — återstår frågan: huru verkar denna tullsats såsom tull? Det har redan ofta blifvit förklaradt, att den träffar så godt som en enda klass i en enda landsända, Norrland. Jag har sjelf varit tvifvelsam, huruvida det verkligen förhölle sig så, huruvida verkligen hela den amerikanska fläskimporten går uteslutande till Norrland, och om icke större eller mindre kvantiteter ginge till de södra och mellersta delarne af landet och konkurrerade med de smärre jordbrukarnes fläskproduktion der. Men vid undersökning har jag funnit, att både under de år, då fläsket varit fritt, och de år, då tullen kommit till, har ungefär 85 procent af införseln af fläsk gått till Stockholm och de norra orterna. Och det fläsk, som förs in i form af svinkreatur, går nästan uteslutande till öfre Norrland; icke mindre än $\frac{85}{86}$ af hela importen går till Sundsvall, Hernösand och ända längre norrut. — Jag skall sedermera, i sammanhang med frågan om kreaturstullen, göra en anmärkning emot ett uttalande, som förekommer i utskottets betänkande angående fläskimporten, nemligen beträffande vigtberäkningen af de lefvande svin som införas.

Alltså: hvad som afsågs som en skyddstull har blifvit en finanstull på eu artikel, som nästan uteslutande går till Norrland. Från alla håll fick man inom utskottet samma upplysning: det är skogs-

arbetarne i Norrland, som konsumera det importerade fläsket och så- *Ang. tullen å*
 lunda äfven få betala tullskatten på detsamma. *fläsk.*

Är då denna tull, sedd såsom skatt, af någon vidare vigt, betyder den något? Den betyder, efter beräkning af den import, som under år 1890 egde rum, ett skattebelopp motsvarande precis hälften af all den bevillning till staten, som upptages af alla fastigheter i stad och på land samt af all inkomst. Bevillningen till staten af fastighet och inkomst är i budgeten upptagen till omkring 3,700,000 kronor, och tullskatten på fläsk går till öfver 1,700,000 kronor. Således drabbas den fattiga delen af Norrlands befolkning, som konsumerar det amerikanska fläsket, af en skatt, som är lika stor som halfva inkomst- och fastighetsbevillningen i riket; och en sådan skatt påläggas vi, utan att med denna så kallade skyddstull åstadkomma något skydd för den näring, som den skulle skydda. Fläsktullen är således icke något annat än en skatt, och en skatt, som är så olämpligt och obilligt placerad som någon skatt gerna kan hitta på att bli.

Den förste talaren drog deraf fulla konsekvensen, då han sade, att en sådan skatt tager man bort — man nedsätter den icke. Och han gjorde icke utan framgång en kritik af det ena skäl utskottet anført för att icke taga bort skatten på en gång, nemligen att man icke borde rubba näringslifvets jemna gång. Det är mycket sant, att fläsktullens borttagande icke skulle rubba näringslifvet det minsta; ty det har visat sig, att den svenska fläskproduktionen och svinafveln, som i hufvudsaken är knuten vid mejerihandteringen, går sin väg fram fullkomligt oberörd af denna skyddstull. Den har till och med skadat nämnda handtering derigenom att den fört med sig tullar på mejerialster, hvilket särskildt i fjol våras kändes mycket betungande. I öfrigt gör denna tull vår svinproduktion blankt ingenting, och dess borttagande skulle således i ingen mån rubba denna närings jemna gång. Men talaren borde icke helt hafva förbisett det andra skäl, som utskottet anført, nemligen att ett borttagande på en gång af tullen skulle vålla en ganska betänkligh lucka i vår statsbudget. Vi hafva visserligen för närvarande ett öfverskott i statskassan, men detta skulle bli ett minus, om vi utan uppletande af andra skatteällor toge bort alla dessa tullar.

Man svarar kanske; hvarför har ni icke då tagit bort denna tull helt och hållet och nedsatt de öfriga lifsmedeltullarne? Nej, när vi stodo framför alla dessa tullar, hvilka i sin egenskap af skatter träffa olika landsdelar ganska olika, så ansågo vi att, då man skulle göra någon nedsättning, den borde göras å alla större lifsförnödenhetsartiklar i samma proportion, så att lindringen träffade lika öfver allt. Detta är för mig det enda skälet till att i fråga om fläsktullen inskränka mig till en nedsättning. En mindre nedsättning bör emellertid icke ifrågakomma än till hälften af tullen.

Då den tull, som vi sålunda låta stå kvar, i alla fall är mer än tillräcklig, herr talman, för en skyddstull, som icke skyddar någon,

(Forts.)

Ang. tullen å men som beskattar oerhördt obilligt och ojemnt, yrkar jag på dess ned-
 fläsk. sättning till 10 öre.
 (Forts.)

Med herr Herslow förenade sig herrar *Thestrup, Gumelius, Wallis, Wawrinsky, Palm, Broström, Romberg, Alsterlund, Holm, Lilienberg, Bülow, Bruzelius, Forssell, Gethe, Liljeholm, Hedlund, Zotterman, Wijkander, Berg* från Eksjö, *Norman* och *Nordin*.

Herr Månsson anförde: Herr talman, mine herrar! Naturligtvis är det vid bedömandet af frågan om en tull är lämplig eller icke en omständighet, som alltid bör tagas i betraktande, nemligen den erfarenhet, som vunnits under den tid tullen varit gällande. Jag får då säga, och jag tror att vi alla måste erkänna, att denna tid och denna tids erfarenhet varit för kort för att vi skola kunna bedöma, huru vida tullen bör borttagas eller icke. Om man har iakttagit de prisförhållanden, som varit rådande så väl före som efter dessa tullars åsättande, så tycker jag, att prisen nu och innan tullarne åsattes äro nära nog desamma. Likaledes är den ställning i landet tullarne medfört i ett som allt god. Om jag tänker på skilnaden i affärsförhållanden före tullarnes införande och derefter, kan jag icke neka till att jag finner ställningen i landet vida bättre nu än förut. Om man nu icke kan förneka att så verkligen är — och reservanterne hafva icke kunnat jäfva dessa förhållanden — så bör man väl äfven erkänna att tullen verkat godt — åtminstone icke skadat.

Man har påstått att å importen af fläsk har den åsatta tullen icke haft någon verkan, emedan importen var lika stor före som efter tullens åsättande. Innan 1887 års riksdag, då tullen tillkom, importerades ungefär 8 millioner kilogram fläsk, och under år 1890 uppgick importen till samma belopp, och tullen skulle således härutinnan icke haft någon verkan. Men ser man på mellantiden, så visar det sig att importen nedgick under åren 1888 och 1889 till 5 millioner kilogram. Då den åter ökat sig 1890, skulle konsekvensen vara, att tullarne icke kunna verka i framtiden. Men orsaken till ökningen 1890 är en alldeles särskild, eller den stora missväxten, som inträffade 1889. Det är den, som gjort det behöfligt att importera så mycket mer 1890. Ty ingen må väl förneka, att till följd af nämnda missväxt det blef för landmännen nödvändigt att realisera nästan allt hvad de kunde vara af med och under hösten 1889 sälja sina djur till vrakpris. Detta åter verkade ett bakslag 1890, som var ett godt år; då blef behovet så stort, att det icke kunde fyllas utan genom ökad import och det blef en tillfällig stigning. Vid dessa frågors afgörande får man icke missakta dessa förhållanden, utan taga dem i beaktande. Orsaken till höjningen i importen år 1890 var den af mig nämnda.

Det har blifvit sagdt af en talare från Norrland, att en mindre nation dukar under för en större. Jag instämmer med honom deri, men jag kan icke dela hans uppfattning om orsakerna dertill, det torde

han ursäkta mig. Förhållandet är detsamma i fråga om konkurrensen *Ang. tullen å*
länderna emellan. Om Sverige med sitt lilla jordbruk skall täfla med *flåsk.*
Ryssland och Tyskland utan skydd, kommer Sverige att alldeles duka *(Forts.)*
under. Ty de skola då komma hit med allt sitt öfverflöd, som de
icke kunna sälja i sitt eget land. Med fri import skola vi alldeles
duka under i denna täflan. Detta har blifvit sagdt förut, det är icke
något nytt, men det är en så viktig sanning, att jag måste upprepa det.

Jag hade icke tänkt begära ordet i denna debatt, ty det har blifvit taladt och skrifvet så mycket i denna sak, att jag icke kan komma med något nytt, men en talare på jönköpingsbänken har gifvit mig särskild anledning, då han talade om dessa orättfärdiga skatter, som läggas på folket, och yttrade att då man hatar andra skatter, synes man älska denna.

Herr talman! Vore det fråga om att afskrifva alla skatter, kunde jag ju också vara med derom. Men jag hemställer till litet hvar, om det går an för den stora statskroppen att blifva af med skatterna. Då det nu icke går att afskrifva skatterna på statsbudgeten och för kommunalförvaltningen, går det ej heller att afskrifva dessa tullskatter. Man kan det ej utan måste hafva dem i den utsträckning de finnas nödiga. Jag vädjar till en hvar, om icke på allt hvad jordbrukarne behöfva köpa är lagdt tull. Konklusionen af hvad denne talare yttrade är att alla andra skatter äro bra förutom dessa, som skola skydda och hjälpa jordbrukarne. Jag förmodar att han tänkte på sin egen ställning och att hans näring har det allra största skydd, som något yrke kan tillerkännas. Det vill han nog skall bibehållas, men de andra må gerna blifva af med sitt. Jag vill icke vara med om en sådan motivering eller underskrifva dylika skäl för lagstiftning, utan jag vill, som man säger, ställa kyrkan midt i byn. Jag vill att man skall gifva rätt åt den ene lika så väl som åt den andre.

Vidare ett exempel på, huru inne han är i dessa förhållanden. Han sade, att tullen gör de mindre jordbrukarne ingen nytta, utan endast dem, som drifva jordbruk i större skala, och frågade, hvad det kunde göra dem, som producerade endast 10 à 12 tunnor råg, om de fingo två kronor mer för tunnan. Det vore blott en bagatell! Ja, det är en bagatell för en rik apotekare, men för en fattig torpare på en ringa torfva är det icke litet. Det är mer än hvad hans skatter till stat och kommun gå upp till. Vi få icke glömma, att dessa 10 à 20 kronor för honom spela eu icke liten rol. Vidare sade samme ärade talare, att om vi gifva skydd åt alla, så betyder denna tull intet. Ty då han får 2 kronor mer för en tunna råg, så får han betala sin plog två kronor dyrare, och då är det utjemnad. Nej, min värde jönköpingsbo, så är det icke. Jag kan åstadkomma 1,000 tunnor råg med en plog. Om jag köper en plog, kan jag sälja 1,000 tunnor råg. Det är just skilnaden, att jag icke köper en plog för hvarje tunna råg, jag producerar. Men så går det, när man ger sig in på ämnen, hvori man icke är hemma.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Jag skall nu öfvergå till det viktiga för dagen. Det är så, att jag icke förvånar mig öfver, att dessa fordringar nu framkommit, ty det finnes många anledningar dertill, icke minst i valets hela gång till denna riksdag, och det är naturligtvis olika på olika orter. Jag tycker att det icke är underligt att de framkommit, men jag får säga, att tiden därför är icke lyckligt vald. Ty det otrefliga har inträffat, att allt blomstrar nu, allt är i lif och svang. Alla äro belättna! — Ja, dermed vill jag icke säga, att det icke gifvits uttryck af ovilja bland folk, der agitation bedrifvits. Och frågar man arbetarne nu: är icke ställningen mycket bättre nu än den var, innan tullarne kommo? skola de svara: jo, ty nu hafva vi fullt upp och få bra betaldt och reda oss godt. Det är min erfarenhet, att ställningen är mycket bättre nu. Alla industriella näringar blomstra och jordbruket har höjt sig ur den dåliga ställning, det haft. När det nu icke är sämre, utan allt går lifligt och stadigt framåt, menar jag att det är olämpligt att nu framkomma med dylikt.

Går man nu vidare och ser till, huru prisen ställa sig med afseende å lifsmedlen, så finner man, att fläsket nu står till 76 öre kilogram. Efter högsta noteringen i Malmö, som man så gerna åberopar och vill lysa med, ger man aldrig mer än 80 öre. Högsta noteringarne skilja sig endast på två å tre öre. Vanliga prisen äro 72 eller 74 eller 76 öre. Ett pris af 76 öre för ett kilogram motsvarar 30 öre för ett skålpund. Är detta pris på rent fläsk ett ovanligt högt pris? Nej, ingalunda. Men hade man varit uppe i ett pris af 50 öre skålpundet, då hade herrarne haft skäl till att klaga och då i en lycklig tid, men nu icke så. Då förhållandena äro sådana som de äro, är det väl skäl att först låta tullarne verka någon tid och se följderna deraf. Kunna de såsom hittills höja ställningen i landet och icke skada någon, utan arbetsprisen stiga i proportion med lifsvilkoren, så är det ju lyckligt och då må de väl gerna fortfara. Visar sig åter motsatsen och vilja andra länder, framför allt Tyskland, Ryssland och Frankrike taga bort dessa tullar, så är jag den förste att rösta för deras borttagande äfven här. När de visa sig skadliga, böra de bort, men så länge allt som hittills går bra, kan jag icke vara med om att taga bort dem eller förändra dem. Då jag har denna åsigt och allt nu går lyckligt, vill jag att de skola fortfara ännu en tid och yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr Jonson i Fröstorps: Herr talman, mine herrar! Jag hade aldrig tänkt begära ordet i denna fråga, men jag kan icke underlåta att ingå i svaromål på några af de uppgifter, som här lemnats. Så till exempel sade den förste talaren på jemtlandsbänken, att fläsktullen hade inbragt 1,800,000 kronor och att dessa penningar hade blifvit tagna ur kroppsarbetarnes fickor. Gent emot denna hans uppgift vill jag anföra, att, om man ser tillbaka på tiden före fläsktullens åsättande, så finner man, att fläsket stod högre i pris då, än det gör nu; och

vidare, i motsats mot hvad han sade om att kroppsarbetarne få betala tullen, tror jag, att det är i väsentlig mån producenterna, som få betala denna tull och att våra svenska arbetare således icke lida någon skada deraf.

Jag vill i fråga härom berätta en liten historia. Jag samtalade vid ett tillfälle med åtskilliga norrländska arbetare, hvilka hade en god aflöning, efter hvad de sade 4 à 5 kronor om dagen, och då kommo vi att tala om fläsktullen. Jag frågade dem: hvarför kunna ni icke föda upp svin här, liksom vi göra i södra Sverige? Ni ha ju afskräde från köket och annat dylikt att föda upp dem med, utan någon synnerligen stor kostnad. Dertill svarade en af dem: min hustru vill inte hafva något besvär af dem, och därför köpa vi hellre vårt fläsk. På det sättet får man icke göra i södra Sverige, ty der måste man iakttaga all möjlig sparsamhet och arbetsamhet för att kunna skaffa sig inkomster.

Sålunda är det, såsom jag antydte, efter min uppfattning icke de norrländska skogsarbetarne och icke heller arbetarne i de större städerna, som uteslutande betala tullen, utan det är hufvudsakligen producenterna i Amerika, som nu få sälja sin vara billigare. Se vi på prisnoteringarne på världsmarknaden, har fläsket alldeles icke stigit med tullens hela belopp, utan priset är mycket litet högre här, än det är i utlandet.

Slutligen tyckte en talare på jönköpingsbanken, att det skulle vara skäl i att ha en taxa, som bestämde priset för arbetarne, så att de skulle slippa betala för högt. Ja, det kunde nog vara bra, och jag tror, att äfven jordbrukarne skulle vara mycket belättna med en sådan taxa, om blott den finge uppgöras af medicinalstyrelsen, ty då kunde de vara säkra på att icke få för låga pris.

Jag skulle nog kunna hafva mycket att tillägga, men skall icke göra det denna gång, utan inskränker mig helt enkelt till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bexell: Herr talman, mine herrar! Jag tror att det är en auktoritetstro, som regerar norrländingarne och deras anhängare, då de äro emot fläsktullen. Vi veta, att de litet hvar tro på generaldirektör Almén såsom en auktoritet, och han sade en gång i Första Kammaren — jag hörde det sjelf — att amerikanskt fläsk är nödvändigt för norrländingarne, icke, så vidt jag kan minnas, endast för de norrländska arbetarne, på grund af den stora fetthalten, som gjort huden fettig. Nog af, jag vill endast framhålla, att lapparne hafva i tusentals år existerat i Lappland och grönlandarne likaså i sina bygder och de hafva redt sig bra utan amerikanskt fläsk. Hvarför skulle icke då norrländingarne kunna reda sig också? Men huru hafva de andra folken gjort? Jo, de hafva smort in sin hud med sältran, men icke hafva de alltid gått insmorda, utan blott då årstiden fordrat det. Herr Almén bör kasta om, slå in på en renligare väg

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Ang. tullen å samt ordinaera dem att äta sådan mat, som kan afföras på naturlig väg och råda dem att lägga bort det amerikanska fläsket.
fläsk.
 (Forts.)

Den siste talarens historia gjorde, att jag kom i håg ett resonnement mellan en norrländing och en småländing, som jag en dag hörde nere på klubben. Småländingen sade: ni kunna lägga på grisar sjelfva och känna på den varan och sedan ni fått smak på den, kommer ni att tycka mycket mera om den. Derpå svarade norrländingen morskt: tror du, att vi vilja gå och passa på grisar?

Efter hvad jag hört, skall det icke vara så synnerligen brådt i Norrland nu för tiden, och därför kunde norrländingarne gerna skaffa sig hvar sin gris att gå och pyssla med. Den skulle nog blifva fet till julen, och finge de smak på fläsket efter en tiopunds gris, skulle de nog snart lägga bort det amerikanska fläsket.

Herr Collander: Herr talman, mine herrar! Det har här uppstått åtskilligt tal om fläsktullens inverkan på importen af denna vara, men hvad utskottet nu anfört i detta afseende syntes mig icke lemna mig någon tillräcklig utredning för frågans bedömande, och jag gick därför tillbaka till bevillningsutskottets betänkande år 1888, då denna tull antogs. Der återfinnes en statistik för åren 1875—1887, och om man sätter denna i sammanhang med hvad utskottet anfört, får man en bättre och åskådligare bild af förhållandena. Man finner der, att denna import af fläsk, som hufvudsakligast är amerikanskt, vexlat icke obetydligt, ty under det den på 1870-talet höll sig vid omkring 11, 12 och ända till 14 millioner kilogram, föll den år 1881, då någon tull ännu icke fans, ned till 4,900,000 kilogram. Det bevisar således icke något, att importen föll året efter det, då tullen infördes. Den utgjorde då 5,900,000 kilogram och så steg den snart derefter till nära 10 millioner. Tager man dessa siffror i betraktande, synes det mig tydligt, att de stå i sammanhang med skogsrörelsens omfång, ty blir denna större och således flere arbetare behövas, så stiger också behovet af fläsk.

Ser man nu på exportsidan, så finner man att exporten från 1875 till 1884 höll sig vid mycket små siffror, från 48,000 kilogram till något öfver 300,000 kilogram, men så steg den plötsligt 1885 till öfver millionen, och har sedan varit i ständigt uppåtstigande. Det är tydligt, att detta står i sammanhang med den hastigt stigande mejerirörelsen, och för att göra denna ännu mera lönande har en allt större fläskexport i sammanhang dermed uppstått. Denna kan naturligtvis icke befrämjas af en importtull, ty denna export är beroende på hvad man kan få betalt i utlandet. Jag vill härmed hafva sagt, att af de få siffror bevillningsutskottet anfört, man icke kan komma till några rigtiga slutsatser beträffande tullens inverkan.

Reservanterna hafva utgått från den åsigten, att denna tull icke verkar såsom skydd och därför ansett, att tullvänner och frihandlare borde kunna vara ense om att borttaga en sådan tull, som icke skyd-

dar utan blott trycker tungt på en särskild klass, nemligen de mindre inkomsttagarne, dessa arbetare i Norrland, och ur denna synpunkt hafva reservanterna ansett, att man kunde föreslå åtminstone tullens nedsättning.

Ang. tullen å
fläsk.
(Forts.)

Jag har instämt i reservationen och yrkar därför fortfarande, att tullen måtte nedsättas till 10 öre.

Herr Jansson i Krakerud instämde häruti.

Herr Falk: Herr talman, mine herrar! Jag är i riksdagen första gången i år och därför är det helt naturligt att jag gjort mig åtskilliga föreställningar, som icke tyckas låta sig realiseras. Jag trodde att svenska Riksdagen hade så allvarliga ämnen till behandling, att, då en fråga debatteras, talarne skulle hålla sig till saken; herr Ivar Månsson i Trää har upplyst mig om mitt misstag. Man skall gå in på personligheter och helst af den beskaffenhet, att de icke alls röra det ämne, som föreligger. Jag tror mig dock hafva *en* rättighet, och det är att, då en person refererar hvad jag har sagt, han skall hålla sig till sanningen. Jag talade icke om en jordbrukare, som hade 10 å 12 tunnor att sälja — jag vädjar till kammaren — utan jag talade om den vinst, som kunde bli på 5 tunnor. En sak är jag honom i hög grad tacksam för och det är, att han upplyste mig om ett groft misstag. Jag trodde naturligtvis, att jordbrukaren behöfver köpa en plog för hvarje tunna råg han producerar, och han behöfde naturligtvis upplysa mig om något så enkelt som att detta icke är fallet.

Herr Romberg: Herr talman, mine herrar! Då jag är nykommen inom kammaren, må det icke förvåna, om vissa yttranden, hvilka under diskussionen framstälts af gamla män, som varit med många år här i riksdagen, gjort ett starkt intryck på min öfvertygelse. Här har af två sådana personer med synnerlig styrka och precision uttalats den åsigten och öfvertygelsen, att det är amerikanarne, som få betala tullen. Jag har i anledning af dessa bestämda uttalanden kommit att tänka på, om det icke då skulle vara skäl att sätta denna tull så hög, att den motsvarade hela fläskets värde; ty då skulle man möjligen komma derhän, att amerikanarne nödgades helt och hållet betala det fläsk, som de norrländska arbetarne äta, och så funnes det ju icke längre någon anledning för desse att klaga. Jag hemställer till kammaren, om icke den saken vore värd att tänka på.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Det föreföll på den siste talarrens yttrande, som om han skulle kunna tro, att amerikanarne kunna producera fläsket så billigt, att man får det för ingenting. Men jag tager alldeles för gifvet, att detta icke var hans allvar, att man skulle kunna höja tullen hur högt som helst och på det viset tvinga amerikanarne att betala den. Jag tror, att han måste medgifva, att under

Ang. tullen å fläsk.
(Forts.)

å vissa förhållanden verkligen en exportör kan komma att betala tullen. Detta sker, då den är satt till en viss, passande höjd; och det kan verkligen hända, att detta inträffar, då tullen såsom hos oss är bestämd till 20 öre pr kilogram. Men sätter man tullen flere gånger högre, så blir förhållandet helt annat. Och det är icke möjligt att sätta tullen huru högt som helst och dock tro, att förhållandet ändå skulle vara det samma, så att utländingen finge betala tullen. I detta fall torde det sålunda kunna hända, att tullen kommer att drabba konsumenterna.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats: 1:o bifall till utskottets hemställan om bibehållande af tullen å fläsk, andra slag, vid dess nuvarande belopp; 2:o bifall till reservanternas yrkande om tullens nedsättande till 10 öre för ett kilogram; och 3:o den ifrågasvarande tullsatsens afskaffande. Herr talmannen upptog hvart och ett af dessa yrkanden till proposition i nu nämnd ordning och förklarade sig anse reservanternas yrkande hafva flertalets mening för sig. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet om bifall till utskottets hemställan, nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som, med afslag å bevillningsutskottets hemställan i 2:dra punkten af betänkandet n:o 1, bifaller hvad herr Herslow m. fl. hemställt i deras vid denna punkt afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit utskottets nämnda hemställan.

Omröstningen visade 125 ja mot 96 nej; hvadan reservanternas yrkande af kammaren bifallits.

Punkten 3.

Bifölls.

I *punkten 4*, som härefter föredrogs, hemstälde utskottet, att nu gällande tull å *ister* måtte af Riksdagen bibehållas oförändrad.

Förenämnde reservanter hade deremot yrkat, att ifrågasvarande tull måtte nedsättas till 10 öre för 1 kilogram.

I fråga härom anförde nu

Herr Herslow: I fråga om artikeln ister, som nära sammanhänger med artikeln fläsk, anhåller jag utan vidare att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan, biföll kammaren reservanternas yrkande, att tullen å ister måtte nedsättas till 10 öre för ett kilogram.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare fördragningen af ifrågavarande betänkande till i afton kl. sju.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3.16 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
